M. Nyelvtan. 4 drót 15.

Szmódi János.

Czigány Grammatika.

Készült Gelsén, Zalavárnegyében.

Szmódi János 1826–1846 kön gelsei plebanus.
Lásd: Philologiai Közlöny II. köt. 706. l.

I.) összevurva 1–134 lap.

II.) Syntaxis. összevurva. I–XXV. lap.

III.) Romano Lilyiben satz. összevurva.
I–XXIII. lap.

IV.) Shov chárno vákeriben hávo satz. (összevurva)
I–XXIX. lap.

V.) Mutató Tábla. összevurva I–XXII.

M. Nyelvt.
4 szét
15 i. o.

Czigány Grammatika.

[Készült Zala Vármegyében Galgé helységben
1827-ben.]

I.)

#

Czigán Grammatica

Készittetett

Tekéntetes Nemes Zalavárme=gyének Gelse nevezetü Helységében

1827ik esztendőben

Szent András Havának első Napján.

#.

Czigán Grammatica

melly

á Beszédnek nyoltz Részeit, rendesen előadván, és azokat á hozzájok járuló szükséges Példákkal Különösen kivilágositván, megtanitja:

I. Á' Czigán Nyelvhez tartozandó Helyesirásnak, Olvasásnak, és kimondásnak valodi Mivoltát.

II Á' Czigán Nyelvhez járuló Syntaxisnak, Vagy is Összeszerkesztetés Reguláinak hasznos alkalmaztatását.

III Á' Czigán Nyelven teendő Levelezéseknek, és Felelgetéseknek, mind rendes módját, mind pedig formáját; több Járgyakra intézett kész levelező Példázatokban, egyik lapon czigánúl, á másik lapon pedig Magyarúl.

IV. Az adás; Sevés' és Cseréles dolgában, á Közbeszélgetéseknek elöfor=dúlható hasznosabb Hörnyül állását, ugyan csak Czigánúl, és Magyarúl.

V. Á' Czigán Nyelv' Gyakorlá=sára Szolgáló Szótárnak betűsor szerént való Lajstromát; ugy mint á Czigánból Magyar, és á Magyarból Czigán Nyelven leendö Munkálko=dásnak Kettős hasznát.

Elöjáró, és bévezető Extekezések

Á' Czigán Nyelv' Tulajdoninak meg=esméréséről, és azoknak á Gramma=ticai Megalapitott Rendszabások' Utmutatási mellett remélhető hasson=vehetéseről.

I Szakasz.

Á' Czigán Szavaknak, helyes Olvasások=ról, Kimondásokról, és irásokrol.

I. §.

Á' Czigán Nyelv Betűinek Számárol.

Á' Czigán Nyelvben, és annak tőzvényes Ejtegetésiben, huszon egy betűk találtat=nak ugy mint:

a	e	i	o	sz.	x
á	é	j	p.	t	z
b	f.	k	pch.	tch.	zs.
c.	gh	l	r	ty	
cs	h	m	s.	u	
d	ch	n	sh	ú	

II. §.

A' Czigán Nyelv Betűinek világosító Pél,
:dairól, mellyek igy adatnak elő:

a adaj itt
á ászáv Nevetek
b Balevász Szalonna
c Cerha sátor. olvasd Czerha
cs Csib Nyelv /: tudománybeli :/
d Dád Atya
e Ennyavár Kilentszer
é Éfta hét
f Fadinav Fázom.
g gáv falú
h hár mint.
ch cháben evés, olvasd háben *
i ikérav tartom
j Jilo sziv.
k Kálárdi Konyha
kch Kchák Rokony /: olv /. Khák.
l laiso Jó
m Mákáv Kenyem, festem

N.

N. Nak órz.
O. odoj ott
P. Páni viz
Pch Pchenyóri Nénike /olvasd phenyori:/
R. Ráj ur
S. Sászto Egesség. /: olv. Szászto :/
Sh. Sel száz /: izd olvasd Shel :/
T Tátyipen meleység
tch Tchud Téj. /: olv. thud :/
ty Tyhil váj
U Ucsipen Magasság
V. Vakérav beszéllek
X Xav Megyek /: olv. gysáv :/
Z. Zór erő
Zs. Zsámba Béka.

* á szó dezekán és végin a ch annyi mint sz. p.o. Mochto, olvasd mosztó láda. Bácht, olvasd Bászt szezenese.

III §.

A' Szavaknak irásáról

A' hasznos irás, mindenkor meghiván
=nya

valamint minden Nyelvekben, ugy
különösen ezen furtsa hangu Tzigán
Nyelvben is, hogy vigyázzon az ember, á Gyö-
-kér szóra, és annak Származtatására
mert külömben két hasonló szó öszvekéve-
-redhetik, és az értelmét mindenik elveszt-
-heti; igy p.o. ázsáráv ditsérem, és
ávszáráv könnyezem, á kemény, és lágy
hangu irásban, avagy mondásban nem
Zavartathatnak öszve; mert itt már az
ázs, és ávsz gyökerek külömb öznek egy-
-mástul, ámbár á Származtatások megegyez-
-nek is, t.i. árav. Igy hasonloképpo szó
mitsoda? és schóv hat, á kemény
és lágy hangú irásban, vagy szóbeli elö-
adásban öszve nem kevertethetik. És igy to-
vábbá, mivel szárat, meg szárat lehet
Ezekhez hasonlót találni, á helyes irás
igen meglivántatik.

IV. §.

A' Szavaknak Kimondásárol

A' Melly magában hangzó betük, á

hosszú hangú vonyást megvárják az irásban
ugyan azok az élessebb és erösebb hangot
á mondásban is meglivánnyák. Igy p.o.
khér ház, nem volna jó, ha valaki vagy
mondaná, vagy irná kher. Igy továbbá
mériben, halál, nemesne jó, ha monda-
nánk, avagy irnánk meriben. A' melly
Szavak fedig á keményebb hangot szere-
-tik, azokat á Kimondás idején min-
denkor keményebben kell elöadnunk. p.o.
Kushváló sintér, nem mondhatjuk
kuszváló; máczo hal; nem mondhatjuk
máczo, kell tehát vigyázni, á gyenge
és lágy hangú Kimondásra valamint á
vastag, és kemény hangú elöadásra. p.o.
ez lágy hangú mondás szung szaglás
és szúno álom. de már ismét vastag
ez, shút ezzet, és shuko száros.

V. §.

Némelly Szavaknak tulajdonsá-
-gairol

Találtatnak számtalan szavak, á Melyek á Nyelvnek, és Nemzeti intézeteknek minéműségeikez képest, más képpen iratatnak ki, és ismét más képpen mondatatnak is ki; így p.o. xánáv tudok, x betüvel irattatik ugyan, de gys hangal mondattatik ki. ug mint gysánáv. xáv megyek, gysáv. xuvli tetves asszony, gysuvli. xidgyáráv táplálom, gysidgyáráv.

Jde valók á többi közül, á ch kezdetü és szó közepin fekvö kiszon=dások is, millyen ez p.o. chocháváv hazudok, mert az igaz hangnak kiadá=sára nézve, á ch, tsak annyi mint maga az egyes h. betü. Így ~~[illegible]~~ a Nyelv=nek tulajdonságához képést, ám bár irattatik is cháró fegyver. ch betüklul, chánáv fésülöm ismét ch betüklul, de tsak ugyan még is h. betü hangal mondattatik ki.

Második

Második Szakasz

A' Névekről.

VI §.

Mind á Magában, mind á Mással éxthe=tőkrül.

Akár mi szavat akarunk ejtegetni á Izigán Nyelvben, legyen az Magában éxthető /: Substantivum :/, legyen Mással éxthető /: Adjectivum :/ igen is az esete=ket Megtehetjük az Ejtegetésnek törvé=nyes regulája szerént, de azokhoz ki=vántató igazi Nem külömböztető jeleket /: Articulusokat :/ nem találhatunk, valamint hoz á Magyar Nyelvben sem találunk.

VII §.

A' Férfi, és asszonyi Nem Jelének Megkülömböz=tetésének Kifotolásárol.

Nem lévén Mód az igazi Név külöm=böztető Jelekneh feltalálására, Kénte=

lenittetünk, az ugy nevezett Névmássát,
/: pronomen :/ hasznra fordittani, Neveze
tesen á ferfi Nemre, ezt o, melly an
nyit tészen mint, ez, az; ~~[illegible]~~
az óda, vagy ada és Jó szavak helyett, mellyek ismét
annyit tesznek mint ez az; Az asszonyi
Nemre nézve pedig, ezt i. melly
hihető exedetikepen, azért valasztatharon
ezen emlitett Nem jelének Hipoto
=lására, minthogy nagyobb részint, ám
=bár nem általlyában, az asszonyi Ne
=met jelentő szavak i betűvel szokták
végződni. p. o. ável o mánush
jön az ember; gysál i Ráni
megy az asszony. Ezen asszonyi Nemet
jelentő i, ipszilonyal szokott irattat
=ni, minthogy ez szembetünőbb is, és
emlékeztetőbb is; és amyit tészen
mint á jój, odgya és ádgya Névmássai
t. illik ó, az, ez; Arra az egyre
kell vigyázni ezen o és y Nem

Külömböztető Jelekben, hogy ezek soha sem
=minémű esetekben sem változnak, á Magá
=ban érthetőkmellett; mert ha változnának
akkor megszünnének articulosok lenni, és
egyenesen Névmássai maradnának, á mi
pedig meg nem eshetik.

VIII §.

Némelly Nem Külömböztető Jor
=mákról.

Ámbár azon Magában érthető szavak,
mellyek ferfi Nemet jelentenek, nagobb
részint, o betüvel végződnek is, azonban
még is találtatnak számtalan végzésü,
és Külömbféle kimenetelü szavak, mellyek
ha bár nem o betüvel végződnek is, azért
szinte-ug ferfi Nemet jelentenek. p. o.

Bár	Kő	Mom	~~Vissz~~
Dánd	Fog	Náv	Név
Forosz	Város	Národosz	~~Nemzet~~
Puxuv	ökör	Tovér	Fejsze
Kán	Fül	Verda	Hotsi

mint Gágyső Paraszt Hixvo Koma

Hasonlóképpen az Asszonyi Nem=
=re nézve is, ámbár Nagobb részint á Ma=
=gábanérthetők i betűvel végződnek is,
mint Romni asszony, Lubni Hurva
Még is találtatnak számtalan Végzésű
Formák, mellyek ugan tsak azért asszonyi
Nemet mutatnak p.o.

Buzech	Sarkantyú	Pehák	Szárny
Csib	Nyelv	Rát	éj
Ják	Szem	Roj	Halán
Láx	Szégyen	Szung	Szaglás
Mol	Bor	Shing	Szarv
Pápin	Lud	Vátro	Tűzhely

IX. §.

A' Mássalérthetők Nembéli For=
=májokrol.

Noha á Mássalérthetők is többnyire
á Ferfi Nemben tsak o betűvel végződ=
=nek, mint p.o Hálo, fekete; párno
fejér. Az asszonyi nemben pedig i betű=
=vel p.o. Coli vörös, pehuri öreg

Még is itten is számtalan különböző
Végzések találtatnak á mint is azt á
Szotár bőven himutatja

X. §.

A' Részesülők, /: Participia :/ és
Megkitsinyetett Szavak /: Diminuti=
va :/ Formáirol.

A Participiumok éj Dimi=
=nutivumok mindenkor megtartják
az o végzést á Ferfi Nemre nézve
változhatatlanúl, valamint ismét az
asszonyi Nemre az i Himenetelt p.o.
ezáparticipium Rovlárdo sixatott
lészen az asszonyi nemben rovlárdi;
Rodino Heresett, rodini; pehur=
=dino felfujodott, lészen pehurdini;
Hasonlokeppen ez á férfi Nemet jelentő
Diminutivum pehuroro öregetske,
lészen az asszonyi nemben pehurori
Rákloro Szolgátska, ráklori.

Első Rész. A' Nevekről és Azok Ejtegetésiről /: Declinatiorul :/

I Szakasz

A' Magában érthetőkről

XI §

Az I Ejtegetésnek Formájáról.

Egyes szám		Többes szám	
Nevező eset	—	Nev. eset.	e
Nemző —	eszkero	Nem —	engero
Adakozo —	eszke	Ada —	enge
Vádolo —	esz	Vád —	en
Szóllító —	eja	Szóll —	ale
Rugadozo —	esztár	Rag —	endár
Not. Csatló —	eha	Csat —	encza

Nota. Az Ejtegetésnek hetedik esetje, az az csatló eset, azért Ragasztatik ide mert á Magában, és Mappalérthetőknek ielé tartozó eseteik, á többi 6. esetektül kü:lőmböznek. p.o manusheha emberzel erá többi esetekben felnem találtathatik. Ezen csatlo eset nyilvánságos kitételét lát=hatjuk á Tóth, Rátz, Horvát, és cseh nyelvekben

XII §

Az I Ejtegetésnek Férfi nemze Szolgálo Példája.

Egyes szám		Többes szám	
Nev. eset.	Gágysó Parasztt	Nev. eset.	Gágyse Parasztok.
Nem. —	Gágyseszkero — asztó	Nem —	Gágysengero — toké
Ad. —	Gágyseszke — tnak	Ad —	Gágysenge — nak
Vád —	Gágysész — sztot	Vád —	Gágysengen — tokat
Szól —	Ó Gágyseja ó Parasztt.	Szól —	Ó Gágysále ó Parasztok
Rag —	Gágysesztár — sztól	Rag. —	Gágysendár — toktól.
Csat —	Gágyséha — sztal	Csat —	Gágysentza — tokkal.

I Jegyzés

A' Nevező eset engéro, és eszkero kimenetelű szavaixol.

Találtatnak számtalan illyen végzesű szavak de azért á Nemző eset mégis megtartja á Maga eszkero kimenetelét. p.o. á Magában érthetők közül

Dromengéro utazó lészen Dromengéreszkero

Shélengéro Kötéljártó Shélengéreszkero;
Grásztengéro Lovásárló Grasztengéreszkero;
Biknibengéro áxuló v. kalmár — bengéreszkero
Igy á Mássalézthetők Közül is
pro.
Bishéreszkero Fejnélkülvaló Bishéreszkeresz=kero.
Bibáleszkero Hajnélkülvaló Bibáleszkeresz=kero
Kovlemoszkero Gyöngeszáju Kovlemoszke=reszkero

II Jegyzés

Az osz és isz végzesü szavakról
Ezen kimenetelü szavaknak á Nemzö
Esetjek Oszkero és iszkero pro. Forosz
Város, lészen Foroszkero várose. Ná=
rodosz Nemzet, Národoszkero Nemzeté.
Ismét Szavarisz Zabla, Amonisz üllö
lészen szavariszkero Zabláe, Amo=
niszkero üllöe. Pchusz Szalma, pchusz=
=kero

III Jegyzés

Az ben és pen végzésü szavak=
=ról

Az emlitett végzesü szavak, az Ejtege=
=tes Esetiben elöjövö e vezér betüt, min=
denütt á hangra változtatják pro.
Szoviben aluvás; lészen Szovibnászkero
aluvásé, szovibnászke aluvásnak;
Szovibnásztár aluvástol; szovibnáha
aluvásal. Igy á Többesszámban is
Szovibnángero aluvásohe, szovibnánge
aluvásohh. &c Hasonló mód á Tátyipen
Melegség, Szásztyipen egésség, Shuv=
=lyipen dagadtság, lészen Tátyipnászkero
Melegségé, Szásztyipnászkero, Shuvlyip=
nászkero &c

IV. Jegyzés

Á káj és zsáj végzésü szavakról
Az illyes kimenetelü szavak, el vesztik á
j. betüt á Nemzö esetben és á többiben is
az ejtegetés idején. pro Szomnákáj Arany

Rázsáj, Paf; Ráj. Ur. lészen
Nemző esetben szomnakaszkero Aran-
-nyé, Rázsászkero, Pafé; Rászkero
Uxe, és igy minden máj esetekben
is.

V. Jegyzes

Az ósz és isz vagy usz végzesü szavak
szollitó esetjekről

Az emlitett ósz kimenetelü szavak
a szollitó esetben ona hangal vagnak
p.o. Jelentosz Borju, lészen o Jelen-
-ona, Hetovosz függö, o Hetovona
ug [illegible] az isz szavakk szollitó
esetje lészen, ina. p.o. Szimirisz
Szijjártó; lészen ó Szimirina. Sza-
varisz Zabla; lészen o Szavarina.
Papusz öreg apa Papsena

VI Jegyzés

A Nevezö, vádolo és szollitó esetekről

Valahol tsak elöjö az ejtegetések eseti-

-neh sorában ollyan Magában
érthetö szó, á melly [illegible] és lélek
nélkül való dolgot jegyez, az mind
amyiszor hasonló lészen á Nevezö
vádolo és szollitó esetekben egmáshoz.
p.o. Karzo tövir

VII Jegyzés

A Többes szám Nevezö esetjéröl

Ambár mondja is az Ejtegetésbeli forma
I §.a hogy á Férfi nemet jelentö szavak
Többes száma a Nevezö esetben e
betüvel végzödik, Mint p.o. Rákle
gyermekek, Bakxel kosok, Báshne
Kokasok; Mindazonáltal á követ
Kezendö szavak, á többes szám Nevezö
esetiben a betüvel ejtegetetnek p.o.

I	Akor	Magyaró	III	Kák	Atya bátya
	Ángár	Szény		Nak	Ott
	Vudár	ajto		Náv	nev
II	Dád	atya	IV	Dével	Esten
	Gád	Ümoy		Kér	Ház

Pér Has
V. Ráj ur
Karsáj Pap
VI. Kász Széna
Hártyász Kovász
Vésh erdő
VII Csiben ágy
Csiken zsír
Chumer tészta
VIII Szászter vaj

IX Bény ördög
Bersh esztendő
Brizsind essö
X Tyhil vaj
Kokálosz tsour
Petalosz fatko
Posztin Bunda
XI Rát vér
Száf Higyó
Shing Szarv
Shus ezzet
Them Uraság
Urodalom

XII. Xukel Kutya.

Ezjtegetésbeli Gyakorlás
á hozzá ragasztott Nem' Külömböz
=tető jellétek, és Névmássának haszná=
=lásával.

I á Névező esetre nézve

Nézzed! Ki jön hozzám?
Dik! Ko ável Kia mande?

Jelelet.

Az én Apám jön.	O Mro Dád, ável
— Anyám —	y Mri Dáj —
— Bátyám	o Mro Pchrál —
— Kéném	y Mri Pchen.
— Földes Uram	o Mro Pchuválo Ráj.
— — Asszonyom	y Mri Pchuváli Ráni
— Parasztom	o Mro Gágyso
— Parasztasszonyom	y Mri Gágysi
— Szolgám	o Mro Rákló
— Szolgálom	y Mri Rákli.
A te Komád	o tro Kixvo
— Koma Asszonyod	y tri Kixvi
— Rokonyod	o tro Národosz
— Konnéd	y tri Národoszkinya
Azö embere	o leszkro Manush
— Asszonya	y leszkri Romni
— Katonája	o leszkro Luxdo
— Kalmárja	o leszkro Bikibengéro

A' mi Tántzosunk O ámáro Verbirisz
— Tántzosnénk y ámári verbirka
— Esmérösünk O ámáro Pringysárutno
— Esmérösnénk y ámari — zutni

A' Ti Bognártok O tumáro Verdengéro
— Bognárnétok y tumári — dengéri
— Vászonárulotok O tumáro Pochtángéro
— Nétok y tumári — tangéri

Azo gyermekjek O lengro csávo
— Leányok y lengri csáj
— Báttyok O lengro Pchrál
— szolgájok O lengro Rákla

II A' nemző esetre nézve

Kié ez á ház?
Hászkero hi ada kér?
Feleles.
Az Uzé O Raszkero hi
— Uraké O Rajengero —

A' Paraszté O gágyseszkero
— sztoké O gágysengero
— Báttyáé O Pchráleszkero
— Némyéé y Pchenyákero
— Fiué O cháveszkero
— Leányé y Csájákero
— Rokonyé O Kehászkero
— Atyafié O Národoszkero
— Homaasszonyé y Hizvákero.

III Az Adakozó esetre nézve

Kineh adtad azt á levelet?
Haszke dinyal ada lil?
Feleles.
A' Péternek adtam O Petroszke dinyom
A Jánosnak O Jánusheszke
— Notáriusnak O Lilváleszke
— Özegnek O Pchuzeszkee
— Ifjinak O Térneszke

A' Komának O Kirveszke
— Sörfőzőnek O Lovinengéreszke
— Katonának O Lurdeszke

IV. A' Vádolo esetre nézve

Mit vettél?
Szo Khingyal?
Felelet

Egy lovat vettem. Jéhe Grászteszt Khin=gyom
Két lovat Duj Grászten.
Egy ökrőt Jéke Guxuvesz
Két ökrőt Duj Guxuven
Egy Jehenet Jéka Guxuvnya
Egy Jsikót Jéke Khuxesz
Háxom Jsikót Txin Khuren
Egy Korsó bort Jék khóro mól
Egy Jésüt Jék Kánylyi
Egy darab kalátyot Jék Koter márikli
Egy darab hust Jék Koter káriálo.

V. A' szollitó Esetre nézve

Mond! Oh Jstenem!
Pchen! Oh Dévla!

Oh Homám! Oh Kirveja!
— Uram! — Rája!
— Asszony sagom! — Rányije! Ránije
— Jzigán! — Rhoma! vag Romeja!
— Koldus! — Csorzeja!
— Arya! — Dáde! vag Dadeja!
— Anya! — Dáj v. Dáje!
— Bátyo! — Pchrála!
— Néni! — Pchenye!
— Péter! — Petrona!
— Asszony! — Rhomnyije! Rom=nije

VI A' Ragadozó esetre nézve

Kitől félsz?
Szosztár dáresz?
Felelet
Ettől azembertül félek Adale Manushesztár dáxav

Ettül á dologtul	Ádgyála Butyatár
— Betegségtül	Adale Nasivalipnasztár
— Szomszédságtol	Adale Szomszédesztár
— Helytöl	— Thanesztár
— Gyermektöl	— Csáveszt ár
— Kártól	— Zianesztár
— Uxtol	— Rasztár
— Asszonyságtol	Ádgyala Rányatár
— Hixtöl	Adale Glaszesztár
— Beszédtöl	— Vákeribnásztár
— Vendégtöl	— Bijávengéresztár

VII A' Csátló esetre nézve

Hivel voltát á vásárra?

Háha szinyal pe foroszte?

Feleket

Az Urral voltam	O Ráhá szinyom
— Asszonysággal	Y Rányáhá
— Oreggel	O pehuxeha
— Ifjuval	O Térñeha

A Homával	O Kirveha
— Homa Asszonyal	Y Hixvnyáha
Eg Tsikóval	Jéke Khureha
— Loval	Jéke graszteha
— Kantzával	Jéka Grasztnyáhá
— Tehényel	Jeka Gurnonyáhá
Eg fár Tsikoval	Jék fár Khuxencza
— Loval	— Grasztencza.

II Szakasz

A' Mássalérthetőkröl.

XIII §.

A' Mássalérthetőkneh Magános Egyetésiröl, á Férfi Nemre nézve

	Egyes Szám	Többes Szám
Nev. eset	Báro Nagy	Báxe Nagoh
Nem —	Báreszkero Nagyé	Bárengero Nagoké
Adak —	Báreszke Nagnak	Bárenge Nagokh
Vád —	Báro Nagot	Báxe Nagokat
Szoll. —	O Báro O Nagy	O Báxe O Nagoh

Rago — Bárefztár Nagyról Bárendár Nagyoktul
Cso — Bárcha Nagyal Barenera Nagyokral.

XIV §

A' Májaléretheröknek Substantivum Mellé=tett való egyegerésiről

Itt arra kell Különöfen vigázunk, hogy 1ör tfah maga egyegerejéh á Substantivum. 2or hoz á mellette levö Adjectivum e betü=vel végzödvén minden Esetben, egeneſen egyegerés nélkül maradjon. 3. o.

	Egye Száma	Többy Száma
Nev. eser	Pázno mozro Fejér Láda	Pázne Mozfze F. Ládaik
Nem —	Pázne Mozrefzkero F. Ladáé	— Mozfzengero Ládáke
Ada —	Tázne Mozrefzke F. Ládának	— Mozfzenge Ládáknak
Vád —	Pázno Mozro F. Ládár	— Mozfze Ládákat
Szol —	o Pázno Mozro o F. Láda	o — Mozfze o Ládák
Rag —	Pázne Mozrefzár F. Ládáról	Pázne Mozfzendár Ládáktul
Cso.	Pázne Mozrefzke F. Ládával	Pázne Mozfzenza Ládákkal

Hatmadik Szakasz

Azon Magában Értheto Szavaknak Egyege=Zéſiről, á' Melyek az Egyegyi Nemben tarto=Zandók.

XV §.

A IIik Egyegerésnek Formájáról

	Egyes Száma		Többes Száma
Nev. eſet.	—	—	a
Nem. —	ákero	—	engero
Ada —	ákze	—	enge
Vád —	á	—	en
Szol —	ije	—	ále
Rag —	átár	—	endár
Cso. —	áhá	—	enza.

XVI §.

A' IIik Egyegerésnek Egyegyi Nemen Levö Példájáról

	Egyes Száma	Többe Száma
Nev. eſet	Gyuruvnyi Tehén	— Gyuruvnyá Tehenek
Nem —	Gyuruvnyákero Tehéné	— Gyuruvnyengero Tehenecké
Ada —	Gyuruvnyáke Tehénnek	— Gyuruvnyenge Tehenekték
Vád —	Gyuruvnya Tehenet	— Gyuruvnyen Tehenecket
Szol —	Gyuruvnije o Tehén	— o Gyuruvnyále o Tehenek
Rag —	Gyuruvnyátár Tehéntől	— Gyuruvnyendár Tehenektől
Cso —	Gyuruvnyáhá Tehénnel	— Gyuruvnyenza Tehenekkel

I Jegyzés

Az Asszonyi Nemhez tartozandó Szavakkal Hulömbfék vegzéseiről

Ámbár többnyire i betűvel végződnek is az Asszonyi Nemhez tartozandók azonban még is találtatnak, illyenek is. pp.

I Bácht Szerentse
Búl Segg.
Csáro Tál
Csik Sár

II Dár Félelem
Ják Szem
Kárfin Szeg
Lovina Sör
Mol Bor

III Pájtrin levél
Pehák Szárny
Posziti Zseb

IV. Roj Halán
Szuv Jö
Schol Fitty
Thálik Szűr

V Csorica Tolvajné
Lurdica Hatonáné

VI Szaszkinya Németné
Národoszkinya Rokonyné

VII Verbixka Jántzosné
Szimirika Szijártoné
Csaflárka Horsmárosné

II Jegyzés

Az á betűvel végződő Magában érthetőkről

Ezek á Substantivumok, millyenek pp á többi közül, Czuknida tsollán, Czerka sátor & á többes számnak Nevező esetében Mindenkor i betűvel végződnek, következendőképpen az Ejtegetés Regulájától kivéte tödnek.

III Jegyzés

Á d. l. n és t Betűk lágyulásáról

Azok á Magában érthetők, á mellyek vagy Egyenesen d l n és t betűkkel végződnek vagy pedig még utánnok eg i betű vagon; az Ejtegetes esetiben mindenütt meglágyi=tatnak á hangban; az egy szóllító eset=nek egyes számán kivül. pp. Godi ész, lészen á Nemző esetben Godgyákero észe. Práli Kamara lészen Pralyákero ká=maráe. Zumin leves, lészen Zumi=nyákero levese. Ráti éj, lészen rá=tyákero ejszakáé.

XVIII. §.

Az assonyi Nemhoz tartozando Mással-Érthetőkh Magános ejtegetésiről.

	Egyes Szám	Többes Szám
Nev. eset	Káli Fekete	Hálya Feketék
Nem	Kályákero Feketéé	Hálengero Feketéké
Ada	Kályáke Feketenek	Kálgenge Feketékh
Vád	Káli Feketét	Kálya Feketéket
Szol	o Káli Fekete	o Hálya ó Feketék
Ray.	Kályátár Feketétül	Kályendár Feketéktől
Csat	Kályáhá Feketével	Kályeneza Feketékkel

XVIII. §.

A' Mássalérthetőknek Substantivum mellett való ejtegetésiről.

	Egyes Szám	Többes Szám
Nev. eset	Lóli Csúri Vörös kés	Lóle Csúra V. Kések
Nem	Lóla Csurákero V. Késé	Lóle Csúrengero V. Késeké
Ada	Lóla Csuráke V. Késnek	Lóle Csúrenge V. Késekh
Vád	Lóli Csuri V. Hést	Lóle Csura V. Késeket
Szol	o lóla Csurije o V. Hés	o lóle Csuráke o V. Kések

Ray. eset	Lóla Csúrátár V. Késtül	Lóle Csúrendár V. Késekkel
Csat.	Lóla Csúráhá V. Késsel	Lóle Csúrenceza V. Késekkel

Második Rész

A' Névmássairol /: Pronomenekről :/

I Szakasz

A' Névmássainak megkülöm bözte tesiről

XIX §.

A' Névmássainak Számáirol

Az Emlitett Névmássai Sokféleképpen Külömb öztetvén, Nemellyek nevezetnek

I Személlyeseknek; millyenek ezek, me én; Tu te; oda ő; amen mi, Tumen ti, odolenök.

II Mutatóknak; millyenek ezek o az, oda az, ada az; olenök, odálen ök, ádálenök. Az assonyi nemre nezve pedig; jój ő, odgya az, ádgya az; jon ők; odgyálenök, ádgyálenök;

III Hérdőknek; millyenek ezek
Ho ki; Kodová Kitsoda; Szo mi;
Szohávo mi féle, mellyik féle; ?

IV Visszakozoknak; millyenek
ezek; hávo áki; szávo ámelly; Szávoro
minden, mindenik; nihávo senki; Pesz
maga; Koxkoro önnmaga; vareko valaki;
Varehávo bizonyos; nivarehávo bizony=
=talan; nisht semmi; Szoduj mind=
=ákettő. V. Birásjelentőknek; millye=
=nek ezek; mro enyim, tro tied;
peszkro vag leszkro övé; mri enyim;
(az asszony nem ~~ne~~ nérve:) tri tied;
leszkri peszkri, övé; ámáro mienk;
Jumáro tietek; olengero vodolengero
adalengero, övék; Ismét ámári Juma=
ri. &c. XX §.

A' Személlyes, és Mutató Névmás=
=Sairol.

Egyes szám		Többes szám
	I	
Nev. eset	Me én	Ámen mi.
Nem	Mán enyim	Ámen mienk
Ada	Mánye nékem	Ámenge minékünk
Vád	Mán Engemet	Ámen minket
Szol	O me oh én	O ámen oh mi.
Ray	Mándár Jölem	Ámandár mitőlünk
Csat.	Mantza vélem	Ámencza mivelünk
	II	
Nev.	Ju Je,	Jumen Ji!
Nem	Jut tied	Jumen Jietek
Ad	Juke néked	Jumenge Jinéktek
Vád	Jut tégedet	Jumen Jitéket
Szol	O Ju oh Je!	O Jumen oh Ji!
Ray	Jutár Jöled	Jumendár Jitöletek
Csat	Juha véled	Jumencza Jiveletek
	III	
Nev	O. az, ő.	ole azok, ők
Nem	Oleszkero azé, övé	Olengero azoke övéké

Ada – Oleszke annak – Olenge azoknak
Vád – olesz azt – olen azokat
Srol – O az – ole azok
Rag – olesztár attól – olendár azoktol
Csat – oleha awal – olencza azokkal.

IV.

Nev – oda, ádá; az, ez – odále, ádále, azok
Nem – odaleszkero aze, ezé, – odalengero azoké
Ada – odáleszke annak, ennek, – odálenge azokk
A' többi megegyez, azelötte való val.

I Jegyzés

a Jóv névmássárol

A' harmadik szám alatt említett, és ejte getett O névmássa, Némellyek szerént Jóv, nak neveztetik, és ugan tsak amyi tészen, mint az, ő, amaz; azért hasonló ejtegetést is vészen fel.

Egyesszám Többesszám

Nev – Jóv ő, az – Jon ők azok
Nem – Leszkero, övé, azé Lengero övéké azoké

Ada – Leszke annak – Lenge azoknak
Vád – Lesz azt – Len azokat
Srol – Jóv ő, az, – Jon azok
Rag – Lesztár attól – Lendár azoktol
Csat. – Lehá awal – Lencza azokkal

II Jegyzés

Az ádgyá, odgyá, és joj Névmássairol az assponyi nem ben.

I^ör

Nev – Ádgyá, odgyá ez, az – Ádgyálá, odgala ezek azok
Nem – Ádgyákero eze, aré – Ádgyalengero ezeké
Ada – Ádgyáke ennek – Ádgyálenge ezekk
Vád – Ádgyá ezt – Ádgyálen ezeket
Rag – Ádgyátár ettől – Ádgyendár ezektől
Csat – Ádgyáha ~~ewel~~ – Ádgyencza ezekkel

II^ör

Nev – Joj ő, az, amaz – Jon ők, azok, amazok
Nem – Lákero azé – Lengero, azoké
Ada – Láke annak – Lenge azokk
Vád – lá azt – Len azokat
Rag – Látár attól, övéle – Lendár azoktol
Csat – Láhá azzal övéle – Lentza azokkal.

XXI. ~~III.~~ §.

A' Kérdő Névmássairol.

I^ör

Egyes szám		Többes szám
NB. Nev	Ko ki, hitsoda?	Ke hitsodák
Nem	Kaszkero kié?	Kengero kiké?
Ada	Kaszke kinek	Kenge kikk
Vád	Kász kit	Kengen kiket
Ray	Kásztár kitől	Kendár kiktől
Csat	Kahá kivel	Keneza kikkel

II^ör

Nev	Kodova kitsoda	Kodove kitsodák
Nem	Kodoveszkero kie	Kodovengero kiké
Ada	Kodoveszke kinek	Kodovenge kikk
Vád	Kodovesz kit	Kodoven kiket
Ray	Kodovesztár kitől	Kodovendár kiktől
Csat	Kodovehá kivel	Kodoveneza kikkel

III^ör

Egyes szám		Egyes szám
Nev	Szó, mi.	Szohávo miféle
Nem	Szószkero mie,	Szoháveszkero miféléé
Ada	Szoszke mineh	Szoháveszke miféléinek

NB

39

Magyarul ki?

Ez a szó ~~Kój~~ ~~vag~~ kitsoda? az asszonyi nemben lészen kój és kodovi.

I^ör

Nev	Kój ki
Nem	Kojákero kie
Adak	Kojáke kinek
Vád	Kojá kit
Ray	Kojátár kitől
Csat	Kojáhá kivel

II^ör

Nev	Kodovi kitsoda
Nem	Kodováhero kitsodáé
Ada	Kodováke kitsodáinak
Vád	Kodová kitsodát
Ray	Kodátar, kodovátár kitől
Csat	Kodáhá, Kodováha kivel kitsodával

Egyesszán	Egyesszán
Vád — Szó, mit	— Szohávo, mifélét.
Ray — Szosztár mitől	— Szohávesztár mifélétől
Csat — Szohá, mivel	— Szohávehá mifélével

XXVI §.

A' Visszahozo névmássairol

ezá szó kor kitsoda

Iör

Nev — Hávo áki, ámelly.
Nem — Hávesztkero ákie, ámellyé
Ad — Hávesztke ákinek, ámellynek
Vád — Hávesz, hávo. ákit, ámellyet.
Ray — Hávesztár ákitől, ámellytől
Csat — Hávehá ákivel, ámellyel.

IIor

Nev — Szávo ámelly
Nem. Szávoreszkero ámellye. {hasonló móddal

IIIor

Nev — Szávoro minden, mindenik
Nem — Szávoreszkero, mindené, mindeniké

IV^er

Nev — Nihávo senki, semmi
Nem — Nihaveszkero senkie, semmié
Adah — Nihávesze senkinek semminek
Vád — Nihávesz, nihávo. senkit, semmit &c.

V^er

Nev — Niko senki, semmi némü
Nem — Nikászkero senkié semminémüé
Vád — Nikász, nikó. senkit, semmit &c

VI^or

Nev — Vázeko valaki, valami
Vád — várekász, váreko valakit, valamit

VII

Nev — Vázehávo bizonyos
Nivárehavo bizonytalan
Nem — vázeháveszkero bizonyosé
nivárehaveszkero bizonytalané
Vád — várehávesz, varehávo bizonyost.
Ray — varéhávesztár — bizonyosztól
Csat — várehávehа — bizonyossal.

VIII^or

Nev — Nisht semmi
Nem — Nihoszkero semmié
Adah — Nihoszke semminek
Vád — Nisht semmit
Ray — Nihosztár semmitól
Csat — Nishohá semmivel.

IX^er

Nev — Pesz Maga
Nem — Peszkero magáé
Ad. — Peszke magáinak
Vád — Pesz Magai
Ray — Pesztár Magátol
Csat — Pehá Magával

X^er

Nev — Horkoro önn maga
Nem — Horkoreszkero önnemagáé
Vád — Horkoresz önn magát
Ray — Horkoresztár önn magátol
Csat — Horkoreha önn magával

XI^er

Nev — Szoduj mindáhettő
Nem — Szodujeszkero mindáhettőé
Ada — Szodujesztee mindáhettőnek
Vád — Szodujesz, szoduj, mindáhettőt
Rag — Szodujesztár Mindáhettőtül
Csas — Szodujehá Mindáhettővel

Jegyzés

Az Asszonyi Nem hez alkalmazta tandó, [illegible] ahozo Név másairol.

I.

Nev — Hávi áki, szávi ámelly
Nem. — Háváhero, áhie, Száváhero ámellyé
Adal — Haváhe, áhinek, Száváhe ámellynek
Vád — Hává áhit Szává ámellyet
Rag — Hávátár áhitől Szávátár ámellytől
Csatl — Háváhá áhivel Száváhá ámellyel.

Idevalók, nihávi, senki; szávori Mindenik; varehávi bizonyos; nivarehávi bizonytalan; Korkori ömmaga;

Nev — Várehoj valahi; valamelyik
Nem — Várehojáhero valahie
Ada — Várehojáhe valahinek
Vád — Várehojá valahi
Rag — Várehojátár valahitől
Csas — Várehojáhá valahivel

XXIII §.

A' Birástjelentő Név mássairol.

Férfi nem.		Asszonyi nem.	
Nev.	Mro enyim	Nev.	Mri enyim
Nemz.	Mresztkero enyimé	—	Mrákero — mé
Adal.	Mresztee enyimnek	—	Mráhe — nek
Vád.	Mro enyimet	—	Mri — met
Szol.	O Mro, O enyim	—	O Mri. —
Rag.	Mresztár enyimtől	—	Mrátár —
Csat.	Mreha enyimmel	—	Mraha —

I. Jegyzés: Idevalok Iro tied,

Férfi nem.	Asszonyi nem
leszkro, oleszkro, az övé. Amaro, mienk. Jumáro Tietek; Peszkro Odolengero, az övék.	Jri Tied. Amari Mienk. Jumári Tietek Peszkri, leszkri, övé Odgylengéri az övéké

II Jegyzés. Ha nagyszükség volna ezen birást jelentő névmássai többes szá=ma esetire, tehát ig lehet abban használ ni őket p.o. mre, tre, leszkre, peszkre az enyinek tiéd, övei. Mrengero treugero, trengero lengero, peszkren=gero, enyimeké tiéde övéké. Ig á többi is; Még pedig az asszonyi nem=re nézve is csakily formán.

III Jegyzés. Hogy erek jobban megkülömböztessenek, és mind á Höz=beszéd, mind pedig az irás dolgában vi=lágosabb hasznra tétessenek, ide záxom á példákat.

Személlyes Névmássainak Példái

Me mánge ángyom.	Én magamnak hoztam.
tuke dinyom.	Néked adtam.
Oleszke bicsádgyom.	Annak küldottem.
Tu Ámenge tádgyál	Té minékünk főztél
Jumenge khingyal	Jinéktek vettél.
Odolenge kérdgyal.	Önékik tettél.
Oda Mán Mánglyász.	Ö engem kért
Jut Pringysárdgyász.	Teged esmért
Lesz /: v olesz :/ Mardgyász	azt őret megvexte
Amen kámlyász	Minket szeretett
Jumen diklász	Jiteket látott
Odolen Schungyász	Őket hallotta.

Kie fog lenni?
Hászkero avela?

Férfi nem.	Asszonyi nem.	
Mreszkero	Mrákero	Enyimé

Trepkero Trákero Tiedé
O Leszkero (: v leszkero :) Lákero Övé, v övée
Mrengero d^to Mienké
Trengero d^to Tieteké
Olengero (: v Lengero :) d^to Övéké

Kitől Kérdezted?
Hásztár pchuklyal?

Egyes Szám Többes szám

Mándár tőlem. Amandár Mirőlünk
Tutár Tőled Tumendár Tirőletek
Olesztár, (: v Lesztár :) őtőle Olendár őtőlők

Kivel volt?
Háhá szinyasz?

Mantza Szinyasz vélem. volt
Tuha Szutyasz véled felüdt
Oléha (: v Léha gélyász vele ment.

Ámeneza Náshádgyász vélünk veszett el.
Tumeneza csordgyász véletek lopta
Odoleneza terdilyász vélek állott.

A' többi Kevert Névmássainak Példáirol.

Ko? Hávo hi?
Ki? Mellyik légyen?

Ádá mánush. ez az ember.
Ádgyá romni. Ez az asszony.
Mró dád az én atyám
Tro pchrál a te Báryád
Leszkró mál az ő pajtása
Ámáro ráklo ámi szolgánk
Tumáro csávo áti gyermektek
Lengro truposz az ő testek.

Mrź pchen	Azén néném
Tri Dáj	á te anyád
Leszkri romni	az ő felesége
Ámári duk	á mi fájdalmunk
Tumári Bácht	á ti szerentsétek
Lengri Thalik	az ő Szűrők
O báró ráj.	á Nagy ur
y tikni csáj	á His leány.
O párno grászt	á fejér ló
y Háli guruvni	á fekete tehén.

Hinek adtad?
Haszke dinyal?

Terfi nem

Várekászke	Valahinek
Váreháveszke	Egybizonyosnak

Szávoreszke	Mindeniknek
Niháveszke }	Senkinek
nikásze }	Dto
Peszkreszke	Á Magáénak.
Horkoreszke	Tulajdon magának
Mreszke	Az enyimnek
Treszke	Á tiednek
Leszkreszke	az övének
Ámáreszke	Á Mienknek
Tumáreszke	Á tietekneh
Lengreszke	az övéjeknek.

Asszonyi nem.

Mráke	az enyimnek
Tráke	Á tiednek
Láke	az övének
Ámáráke	Á Mienknek
Tumáráke	Á tietekneh
Olengráke	az övéjekh.

Szávoráke Mindenikkel
Niháváke senkinek.

Hitől kérted?
Hásztár mánglyál?

Férfi nem	Assonyi nem.	
Mrésztár	Mrátár	Enyimtől
Irésztár	Irátár	á tiedtől
Lésztár	Látár	az övétől
Ámáresztár	Ámrátár	Mienktől
Tumáresztár	Tumrátár	Tietektől
Lengrésztár	Lengrátár	az övejektől

Hivel mentél?
Háhá pchirdgyal?

Férfinem	Assonyi nem.	
Mrehá	Mráhá	az enyimmel
Irehá	Iráhá	á tieddel
Lehá	Láhá	az övével
Ámárencza	d^to	Á Mienkel
Tumárencza	d^to	á tietekkel
Olengrencza	d^to	az övéjekkel

Második Szakasz

Á' Comparatiórul, vagy is Egybehasonlitásról.

XXIV. §.

Az Egybehasonlitás Megeséséről

Á' Mással érthető Szavak, vagy is Adjectivumok akkor jőnek az Egybehasonlitás Törvénye alá, midőn az ember azon Minémüségeknek nagyobb vagy kissebb Mértékét akarja kijelenteni, á mellyet á beszédben elő forduló mással érthetők viselnek; p. o ha mondatik valamiról, hogy hideg, hidegebb, leghidegebb; # ez már egybehasonlitás regulája, melly midőn á dolognak bizonyos Minémüségét háromféle tekintetben adja elő; ugyan akkor egyszersmind az Egybehasonlitásnak három + gradicsait is elejbénk terjeszti, á mellyeket

Shilálo Shiláleder nay Shiláleder.

+ egymástól Külömböző

könnyebb értelem miatt, elsőnek, Kö-
zepsőnek és felsőnek neverhetünk.

XXV. §.

Az Egybehasonlitás származásá-ról.

Az Egybehasonlitás származtatása
végh ez vitetik akkor, á midőn á más-
-salérthető szónak első gradicsbeli ő
vagy i, vagy pedig akárminémü más
Végbetüjehez, hozzá ragasztatik ezen szó-
-tagotska eder. és elészen á Külöm-
-böztető jele á Közepső gradicsonnak.
igy p.o. párno fejér, lészen párne-
-der fejérebb; káli fekete
lészen Káleder. feketebb. Ha pedig
ezen készen lévő Közepső gradicson
elybe, ismér egy nay szótagotska
tétetik, akkor már meg lészen á felső
gradicson is. p.o. nay párneder leg
fejérebb; nay káleder legfeketebb

Ezen dolognak világosságára szol-
-gálhatnak é következendő példák
t. illik.

	Zorálo, Zoráleder, nay Zoráleder.	Erős.
1.	Erős erősebb legerősebb.	
2.	Láng, lángeder, náy lángeder.	Sánta
3.	Korro, korreder, náy korreder.	Vak.
4.	Bango, bangeder, náy bangeder.	Görbe
5.	Charno, charneder, náy charneder	Rövid
6.	Xungálo, xungáleder, nay xungáleder.	Ifunya
7.	Xuválo, xuváder, nay xuváleder.	Tetves
8.	Csorro, csorreder náy csorreder.	Szegény
9.	Szászto, szászteder, náy szászteder.	Egyfejes
10.	Shukáro, shuháreder, nay shukáreder.	Szép
11.	Báro, báreder, nay báreder.	Nagy
12	Buchlo, buchleder, náy buchleder.	Széles
13.	Tchárdo, tchárdeder, náy tchárdeder	Forró
14.	Táto, táteder, náy táteder.	Meley

15. Chor, choreder, náy choreder. Mély
16. Tykno, tykneder náy tykneder. Hitsin
17 Térno, térneder náy térneder. Fiatal
18. Dugo, dugeder náy dugeder. Hosszú
19. Csácsó csácseder, nay csácseder. Igaz
20. Csido, csideder náy csideder Hasonló
21. Thulo, thuleder, nay thuleder Kövér
22 Shuvlo, shuvleder, náy shuvleder. Dagadt
23 Shutlo, shutleder náy shutleder. Etzetes
24 Rátválo, rátváleder náy rátváleder Véres
25 Lolo, loleder nay loleder, Vörös
26. Rupuno, rupuneder, nay rupuneder Rezes
27 Pcháro, pcháreder nay pchareder Nehéz
28. Pattiválo, pattiváleder, nay pattiváleder. Betsületes
29. Naszválo nászváleder, nay naszváleder Betes
30. Melyálo, melyáleder náy melyáleder Motskos.

XXVI §.

Az első, közepső, és felső Grádics-nak éléséről.

Ha az Egybehasonlitás grádicsai kitögetettnének, egy mellettek lévő Magábanérthető szóval, akkor az első, közepső és felső grádicsokon álló mássalérthetők, változásnél kül Maradnak, mind az Egyes, mind pedig á többes számban, ázaz á Substantivum csak Maga ejtegettetik az adjectivumok pedig, ha ferfi Nemről van á szó é betű tegzés-sel, szerkesztetnek. A Nemző eset-től kezdvén egész á csatló esetig. p.o. ezé á fejér, fejérebb, legfejé-rebb házé, adale párne, párne-dere, nay párnedere khéreszkeres. Ettől á nagy, nagyobb legnagyobb

Kártol. Adale báre, báredere
nay báredere Zianesztár.

Ha pedig az Egybehason
litás gradicsain álló szavak, egy
assonyi nemet jelentő Magában
érthető mellé kerülnek az ej
=tegetés üdején, akkor ismét az
Adjectivumok változhatatlanul
Maradnak, és csak maga á Sub
stantivum ejtegettetik; az egyes
számban a végzést, á többes
=ben pedig e végzést, ohaj tván
Magokután. p.o. ezé á vörös
vörösebb legvörösebb assonyé.
ádgyálá lóla loledera, nay
loledera romnyákero. Ewel
á Nehéz neherzebb, leg neherzebb
Munkával. ádgyálá pcháza
pcharedera, nay pcháredera bu
=tyáhá.

XXVII. §.

Az Egybehasonlitás első Közep
=ső, és felső gradicsainak hasz
=nálásárol, Névmássa mellett.

Ha ninsen Magában
érthető Név, hanem csak adje
=ctivum az ejtegetés esetinek változ
natásiban, akkor á Névmassa
Mindenkor e végzéssel marad
Minden esetben, á Mással érthető
Név pedig ejtegettetik, á törvényes
formaszerént valamint á Substan
=tivum szokott ejtegetetni. p.o.
ezé á szegényé szegényebbé, leg
szegényebbé, adale csorzeszkero,
csorzederesz kero, nay csorrede
reszkero. Ettől á butátol, butábtól
leg butábtol. Adale dylinesztár, dyli
=nederesztár, nay dylinederesztár.

Ezen fondamentomos észrevétel megmaxad az assonyi nemnek pél, dáiban is, csak hogy á Néomássa az adjectivum éjtegetése mellett, minden=kor á végzessel tétetik. p. o. ádgyálá térnyákero, térnederákero, nay térnederákero, eze á fiatalé fiatallabbé, legfiatallabbé.

XXVIII. §.

Az Egybehasonlitásról mind á Két nemre nézve.

Valamint helyesen, és törvényesen lehet irni is, mondani is; ada pchuro, pchureder, nay pchureder Dád, ez az őrcy, őregebb legőregebb apa, á férfi nemre Nézve; ug hasonlo képen az assonyi nemben is egyaránt lehet Mondani is, irni is ádgyá pchuri pchureder, nay pchureder Dáj.

ez az őrcy őregebb, legőregebb anya A' többi esetek mind az egyes mind pedig á többes számban, a 2bik §. szerint válsoztatnak.

nem vál=tozván á compa=rativus éspyerla=tivus.

Harmadik Szakasz

á Számoknak Külömbféle

Nemeikről. XXIX §.

A' Sarkalatos Számokrol.

1. Jék	egy.	11. Deshujék	Tizenegy
2. Duj	Kettő	12 Deshuduj	Tizenkettő
3. Trin	három	13. Deshutrin	Tizenhárom
4. Shtár	négy	14. Deshushtár	Tizennégy
5. Pángys v. Pánx	Őt	15 Deshupánx	Tizenőt
6. Shov	hat	16. Deshushov	Tizenhat
7. Éfta	hét	17. Deshuévta	Tizenhét
8. Ohto	Nyoltz	18. Deshuohto	T. Nyoltz
9. Ennya	Kilentz	19. Deshennya	T. Kilentz
10. Desh.	Tiz.	20. Bish	Husz.

21. Bishujék Huszon égy
vagy Bish thejék. 20. és egy.
22 Bishuduj Huszon Kettő
vagy Bish the duj 20. és Kettő
23 Bishuttin Huszon három &c

30. Trianda Harmintz
vagy trinvár desh. 3szor tiz.
31 Trianda the jek Harmintz és egy
32. Trianda the duj Harmintz Kettő.

40. Dujvár bish Negyven, az az Kétszer husz
vagy Shtárvár desh. Négyszer tiz
41. Dujvar bish the jék Negyven egy
vagy Shtárvár deshujék

50. Pánxvár desh Ötven. az az Ötszer tiz.
vagy jépásh shel — Félszáz

51. Pánxvár deshujek Ötven egy.
vagy Jépásh shel thejék. Félszáz és egy.

60. Shovvár desh Hatvan, az az 6szor tiz
vagy Trinvár bish. Háromszor husz.
61 Shovvár deshujék Hatvan egy.
Vagy Trinvár bishujék 3szor husz és egy

70. Éftavár desh Hetven, az az 7szer tiz
71. — deshujék Hetven egy.

80 Ohtovár desh Nyolczvan, az az 8szor tiz
vagy Shtárvár bish. Negyszer husz
81. Ohtovár deshujék Nyolczvan egy.

90. Ennyavár desh Kilentzven az az 9szer tiz
91. — Deshujék Kilentzven egy

100. Shel Száz.
101 Shel thejék Száz ej egy.

200. Dujshel Hétszáz
300. Trinshel Háromszáz
400. Shtárshel Négyszáz
500. Pánxshel Ötszáz
600. Shovshel Hatszáz
700 Eftashel Hétszáz
800. Ohtoshel Nyoltszáz
900. Ennyashel Kilentszáz
1000. Deshvárshel Ezer. az az tiszer száz
vagy Ezerosz. Ekezerosz. Ezer.

XXX §.
A' Rendelő számokrol.

Jékto első

Dujto	Második	Deshujékto	Tizen egyedik
Trito	Harmadik.	Deshudujto	— Kettődik
Shtárto	Negyedik	— Trito	— harmadik
Pánxto	Ötődik	— Shtárto	— Negyedik
Shovto	Hatodik	— Pánxto	— ötődik
Eftáto	Hetedik	— Shovto	— Hatodik
Ohtáto	Nyoltzadik	— Eftáto	— Hetedik
Ennyáto	Kilentzedik	— Ohtáto	— Nyoltzadik
Deshto	Tizedik	— Ennyáto	— Kilentzedik
		Bishto	Huszadik.

Bish the jékto Huszon egyedik
— — dujto — Kettodik
— — trito — harmadik

Triándáto Harmintzadik
Triándá the jékto — egyedik
— — dujto — Kettödik
— — trito — harmadik
— — Shtárto — Negyedik

Shtárvár deshto Negyenedik
vagy Dujvár bishto. Hétszer huszadik
araz 4szer tizedik

Shtárvár desh the jékto Negyven
Dujvár bish the jékto Hétszer
egyedik
husz és egye
=dik

Pánxvár deshto Ötvenedik; araz
vagy jepáshshelto Félszázadik.
ötször tizedik

Pánxvár desh the jékto Ötvenegye
Jepáshshel the jékto Félszázegye
=dik

Shovvár deshto Hatvanadik, araz
vagy Trinvár bishto. 6szor tizedik
3szor huszadik

Shovvár desh the jékto Hatvanegye
Trinvár bish the jékto 3szor husz és
egyedik.
=dik

Eftavár deshto Hetven, araz 7szer
— desh the jékto Hetven egyedik.
tizedik

Ohtovár deshto Nyoltzvanadik. araz
Shtárvár bishto vagy Négyszer huszadik
8szor tizedik.

Ohtovár desh the jékto Nyoltzvanegyedik
Shtárvár bish the jékto —

Ennyavár deshto Kilentzven araz
— desh the jékto 9szer tizedik
Kilentzvenegyedik

Shelto Száradik.
Shel the jékto Szár egyedik.
Dujshelto Kés száradik
Trinshelto Háromszáradik
Shtárshelto Negyszáradik

Pańxshelto Ötszázadik
Shovshelto Hatszázadik
Estashelto Hétszázadik
Ohtoshelto Nyoltszázadik
Ennyashelto Kilentszázadik
Deshvár Shelto Ezeredik
vagy
Ezereszto Ekezeroszto. Ezeredik

31. §.

A' Határozo Számokrol

Jékvár Egyszer
Dujvár Hétszer
Trinvár Háromszor
Shtárvár Négyszer
Pańxvár Ötször
Estavár hétszer
Ohtovár Nyoltszor
Ennyavár Kilentszer
Deshvár Tisszer.

Desh the jékvár
Tizeneggedszer
Desh the dujvár
Tizenkettödszer
Desh the trinvár
Tizenharmadszor

Bishvár huszor
Triandávár 30szor
Shtárvár Deshvár Negyvenszer
Pańxvár deshvár Ötvenszer
vagy
Jepáshshelvár Sto
Shovvár deshvár Hatvánszor
vagy
Trinvár bishvár Sto
Estavár deshvár Hetvenszer
Ohtovár deshvár Nyoltzvanszer
Ennyávár deshvár Kilentzvenszer
Shelvár Szásszor
Dujshelvár Hétszasszor
Trinshelvár Háromszásszor
Shtárshelvár Négszásszor
Deshvárshelvár Ezerszer
vagy
Ezeroszvár Ekezeroszvár Ezerszer

32 §.

Az Egybefoglalo Szamokrol.

Jékengéro Egyes
Dujengéro Kettős
Eftangéro hetes
Ohtongéro nyolszas
Ennyangéro kilenszes
Deshengéro Tizes
Bishengéro Huszas
Friandengéro Harminszas
Shtárvárdeshengéro Negyvenes
Jepáshshelengéro Ötvenes
Shtárvárbishengéro Nyolszvanas
Ennyavardeshengéro Kilenszvenes
Shelengéro Százas
Dujshelengéro Késsrázas
Shovshelengéro Nyolszsrázas
Ezerosrongéro v Ekezerosrongéro Ezeres

Harmadik Rész

Verbumokról, á vagy is Igéterül

I. Szakasz

A Törvenyes Igekrül

33. §.

Az Igékhajtogatásának számárol.

A' Tzigán Nyelv csak három féle módon, és formán veszi fel az Igékhajtogatását; ugy mint:

1.or áv, ász, ál.
2.or óváv, osz, ol.
3.or áv, esz, el.
} Kimenetelekkel.

Az elsőnek példája, á cháv, chász, chál eszem, eszel, eszik. A' Másiknak Szapnyováv, szapnyosz, szapnyol, vizesülök, vizesülsz, vizesül. A harmadiknak

Rodáv, rodesz, rodel. Heresem
Heresed, Heresi.

34. §

Az Igehajtogatásokban Modjaikról.
's üdeikről.

Az Igehajtogatásokban vagyon 1. Jelen=
=tő. 2. Foglaló. 3. Óhajtó. 4. Parancsoló. 5. Határozatlan Mód.

Üdő különböztetéj pedig
á Jelentő és foglaló Módban vagyon
5. az Óhájtó Módban pedig Hettő.
ugy mint ebben az alig mult, és
régén elmult idő. A mazokban pedig
á Jelenvaló idő, az alig mult, essenel
mult, régén elmult, és a jövendő idő.

35. §.

Az Igehajtogatás első formájá=
=ról

Jelentő Mód

Jelenvaló idő

Egyesszám.

Me gysáv /xáv:/ én megyek
Tu gysász Te mensz
Oda gysál ő mén

Többesszám

Ámen gysász mi megyünk
Tumen gysán Ti mentek
Odolen d^to öh mennek

Jegyzés á Többesszámnak 3^ik
Személlye mindenkor megegyez, á máso=
=dikkal, kivévén az egesszenelmult idő
többe harmadik személlyét, mert az
Különböz.

Jövendő idő

Me gysáva /:xáva:/ én fogok menni
Tu gysáha te fogsz —
Oda gysálá ő fog —
Amen gysáhá Mi fogunk —
Tumen gysána Ti fogtok —
Odolen d^t öh fognak —

Aligmultidő

Me gysávász /: xávász :/ Én menék
Tu gysáhász Te menél
Oda gysálász ő mene.
Amen gysáhász Mi menénk
Tumen gysánász Ti menétek
Odolen — öh menének

Egészenelmultidő

Me gélyom én mentem
Tu gélyal te mentél
Oda gélyasz ő ment
Amen gélyam mi mentünk
Tumen gélyan Ti mentetek
Odolen géle öh mentek.

Regénelmultidő

Me gélyomász én mentem volda
Tu gélyalász te mentél —
Oda gélyahasz ő ment —
Amen gélyamász mi mentünk —
Tumen gélyanasz ti mentetek —
Odolen — öh mentek —

Parancsoló Mód

Gysá tu! /: xá :/ Menny te!
Nek gysál oda! mennyen ő!
Gysász ámen! Mennyünk mi!
Gysán tumen! menyetek ti!
Nek gysán odolen! menyenek öh!

Foglaló mod.

Jelenvaló idő

Te gysáv /: xáv :/ hogy én mennyek.
Te gysász — te menny
Te gysál — ő mennyen.
Te gysász — mi mennyünk
Te gysán — ti menyetek
Te d^to — öh menyenek

Jegyzés. á többi következő idők változási, megegyeznek á Jelentő mód ideinek kimenetelivel, csak hogy ezen szótagotska Te elejbek tétetik valamint e jelenvaló időben láttuk.

Ohajtó mód

Aligmult idő

Me gysáhi /: xáhi :/ én mennék
Tu gysáháhi te mennél
Oda gysálahi ő menne
Ámen gysáháhi mi mennénk
Tumen gysánahi ti mennétek
odolen ők mennének

Regenmult idő

Me gélyomahi én mentem volnen
Tu gélyáláhi te mentél —
Oda gélyáhi ő ment —
Ámen gélyamahi mi mentünk —
Tumen gélyánáhi ti mentetek —
odolen gélehái ők mentek —

Határozatlan mód

Jelenvaló idő

Te gysál /: xál :/ menni

Részesülő jelenvaló

Gysándosz /: xándosz :/ menvén

Részesülő egészenmult.

Gélo ment.

Jegyzet Ezen 1ő formára tartozan=dók á többi közül:

1 Cháv /olvaj háv :/ eszem; cháljom ettem
2 Ligysáv /: lixáv viszem; Ligedgyom vittem
3. Pátyáv, hiszek pátyándilyom. hittem
4. Prásztáv. szaladok; prásztandilyom szaladtam
5. Irmav &c

36. §.

Az Igehajtogatás IIik Formájáról

Jelentő Mód.

Egyes szám

Me szapnyóvav én vizesülök
Tu szapnyósz te vizesülsz
Oda szapnyol ő vizesül

Többes szám

Amen szapnyovász mi vizesülünk
Tumen szapnyon ti vizesültek
odolen ők vizesülnek

Jegyzet. Á 2ik sze mellyt igy is lehet mondani; tu szapnyó=vesz, á 3kat oda szapnyóvel.

Jövendő idő

Me szafnyovává én fogok vizesülni
Tu szafnyohá te fogsz —
Oda szafnyolá ő fog —
Amen szafnyováhá mi fogunk —
Tumen szafnyona ti fogtok —
Odolen — ők fognak —

Aligmult idő

Ile szafnyovavasz én vizesülék
Tu szafnyohasz te vizesülél
Oda szafnyolasz ő vizesült
Amen szafnyováhász mi vizesülénk
Tumen szafnyonász ti vizesülétek
Odolen — ők vizesülének

Egésztenmult idő

Me szafnilyom én vizesültem
Tu szafnilyal te vizesültél
Oda szafnilyasz ő vizesült
Amen szafnilyam mi vizesültünk
Tumen szafnilyan ti vizesültetek
Odolen szafnile ők vizesültek

Régen

Régenmult idő

Me szafnilyomász én vizesültem vala
Tu szafnilyálász te vizesültél —
Oda szafnilyáhász ő vizesült —
Amen szafnilyámasz mi vizesültünk —
Tumen szafnilyánász ti vizesültetek —
Odolen — ők vizesültek —

Foglaló Mód

Jelenvaló idő

Te szafnyovav hogy vizesüljek.

Jegyzés. A többi, ahövetkezendő
i dőkkel együtt ug van, mint az előbbi
Módban volt, csak hogy ezen szotagots
=Ha Te járul az idők elejbe mindenütt."

Paranesolo Mód

Szafnyov tu! vizesülly te!
Nek szafnyól oda! vizesüllyön Ő!
Szafnyovasz Amen. Vizesüllyünk mi!
Szafnyon tumen! vizesüllyetek ti!
Nek szafnyon odolen! vizesüllyenek ők

Ohajtó Mód

Aligmult idő

Me szagnyováhi én vizesülnék
Tu szagnyohahi te vizesülnél
Oda szagnyolahi ő vizesülne
Amen szagnyováhi mi vizesülnénk
Tumen szagnyonahi ti vizesülnétek
Odolen ők vizesülnének

Régenmult idő

Me szagnilyomáhi én vizesültem volna
Tu szagnilyalahi te vizesültél volna
Oda szagnilyáhi ő vizesült volna
Amen szagnilyámáhi mi vizesültünk —
Tumen szagnilyánáhi ti vizesültetek —
Odolen szagnileháhi ők vizesültek —

Határozatlan Mód

Jelenvaló idő

Te szagnyol vizesülni

Részesülő jelenvaló

Szagnyondosz vizesülvén

Részesülő mult

Szagnilo vizesült

Jegyzés. Ezen formára mennek á többi közül

1 Matyóvar, részegülök; mátilyom részegültem
2 Barvalyóvar, gazdagulok; barvalilyom —
3. Terdgyóvar, állok terdilyom állottam
4 Chályovar, értem chálilyom értettem
5 Sziklyovar, tanulom sziklilyom tanultam

37. §.

Az Igehajtogatás III^ik Formájáról

Jelentő Mód

Jelenvaló idő

Me rodav, én Keresem
Tu rodesz te Keresed
Oda rodel ő Keresi
Amen rodasz mi Keresük
Tumen roden ti Keresitek
Odolen d^to ők Keresik

Jövendő idő

Me rodává én fogom Keresni
Tu rodeha te fogod —
Oda rodela ő fogja —

Amen rodáhá mi fogjuk keresni
Tumen rodena ti fogjatok —
odolen — öh fogják —

Aligmult idö

Me rodavász én keresém
Tu rodehasz te keresed
oda rodelász ö keresé
Amen rodahasz mi keresénk
Tumen rodenász ti keresétek
Odolen — öh keresék

Egészmelmult idö

Me rodinyom én keresem
Tu rodinyal te kerested
oda rodinyasz ö kereste
Ámen rodinyam mi keresünk
Tumen rodinyan ti keresétek
odolen rodine öh keresték

Régenelmult idö

Me rodinyomász én keresem vala
Tu rodinyelasz te kerested
oda rodinyehász ö kereste
Amen

Ámen rodinyámász mi keresünk vala
Tumen rodinyenasz ti keresétek —
odolen — öh keresték —

Foglaló mód

Te rodav } hogy én keressek
Te rodesz } — te keressél
Te rodel } — ö keressen!

Jegyzés. A' többi mindug van
Mint á jelentö modban láttuk, csak
Mindenüts á Te particula jus elejbe.

Parancsoló Mód.

Rode tu! keresste!
Nek rodel oda! Keresse ö!
Rodasz ámen! keressük mi!
Roden tumen! keressétek ti!
Nek roden odolen! keressék ök

Ohajtó Mód

Aligmult idö

Me rodáhi én keresném
Tu rodeháhi te keresnéd
oda rodeláhi ö keresné.

Amen rodáháti mi Keresnénk
Jumen rodenáhi ti Keresnétek
odolen — öh keresnék.

Régenmult idő

Me rodinyomáhi én keresem volna
Ju rodinyáláhi te kerested —
Oda rodinyáhi ő Keresse —
Amen rodinyámaki mi Kerestük —
Jumen rodinyánahi ti kerestétek —
Odolen rodineháhi öh keresték —

Határozatlan mód

Jelenvaló idő

Je rodinel Keresni

Részesülő jelenvaló

Rodindosz Keresvén

Részesülő elmult

Rodino Keresett.

Jegyzej. Ide tartozandok á többi kö=
=zül ezek. ug mint: pchenav mondom;

chanav, fesülőm; anav hozok; rá=
=káv találok; ratváráv vérzom;
potyinav, fizetek; avav jövök;
csorav lopok; pijav iszom, randav
vakarom; szóvav fekszem; máráv
ütöm &c

Második Szakasz

A' Segédigékről

37. §.

A' Szom nevezetű Igének (: vagok :)
hajtogatásáról.

Jelentő mód

Jelenvaló idő

Me szom én vagyok
Ju szál te vagy
oda hi ő van
Amen szám mi vagyunk
Jumen szán ti vagtok
odolen — öh vagynak

Jegyzés. Néhol ~~á~~ nemellyik Mondja is, irja is hom hál, hi, de ez n̄ tesz nagy akadályt, vagy nagy Külömbséget.

Jövendő idő

Me avava én fogok lenni
Tu aveha te fogsz —
Oda avela ő fog —
Amen avaha mi fogunk —
Tumen avena ti fogtok
Odolen — ők fognak lenni

Aligmult idő

Me ávávász én valék
Tu ávéhász te valál
Oda avelász ő vala
Amen avahász mi valánk
Tumen avenász ti valátok
Odole — ők valának

Egészen elmult idő

Me szinyom én voltam
Tu szinyal te voltál
Oda szinyasz ő volt
Amen szinyam mi voltunk
Tumen szinyan ti voltatok
Odolen szine ők voltak.

Észrevetek érdemel itt is, az előbbi Jegyzésben elő adott hom hál ige; mert némellyek szerént mind szóban, mindfedig irásban elő jön. A most hi tett elmult időre nézve; és a szinyom helyett, igy haszúál tatik ámbár ritkábban; t. illik

Me hilom; tu hilal oda hilász. En voltam te voltál ő volt. Amen hilam, tunnen hilán, odolen hile; mi voltunk ti voltatok ők voltak

Régen elmult idő

Me szinyomasz én voltam vala
Tu szinyelász te voltál —
Oda szinyehász ő volt —
Amen szinyamász mi voltunk —
Tumen szinyenász ti voltatok —
Odolen — ők voltak

Régenmult 2ik idő

Me szomász én voltam vala
Tu szalász te voltál —
Oda hasz ő volt —

Amen szanász mi voltunk vala
Tumen szanász ti voltatok —
Odolen — ők voltak —

Ohajtó Mód

Aligmult idő

Me avahi én lennék
Tu avehái te lennél
Oda avelahi ő volna
Amen avahahi mi lennénk
Tumen avenáhi ti lennétek
Odolen — ők lennének

Régenmult idő

Me szinyomahi én lettem volna
Tu szinyalahi te lettél —
Oda szinyaháhi ő lett —
Amen szinyamahi mi lettünk —
Tumen szinyanahi ti lettetek —
Odolen szinehái ők lettek —

Parancsoló mód

Ács tu! légy te nek ácsel oda legyen ő!

Ácsász Ámen legyünk mi!
Acsen Tumen legyetek ti!
— odolen legenek ők!

Vagy másképen

Áv tu! jöjj légy!
nek ável oda! jöjjön legyen ő!
Ávász Amen! jöjjünk legyünk mi!
Áven Tumen — legetek ti
— odolen jöjjenek legyenek ők!

Határozatlan mód

Jelenvaló idő

Te ável lemi.

Reszesülő jelenvaló 1ör

Szándosz lévén
2or avindosz jövén s. lévén

Reszesülő mult.

1ör Szino volt.
2or ávtó jött s. lett.

Jegyzéj. Ha foglalo mod ki,
vántatik ezen szom igében, akkor
ismét az ávav igét vesszük. Erre
nézve nem mondom te szom; te
hal te hi; mert mint szokásban
hanem kell mondani

× jövök v. leszek

Je me áváv hoz én legek
Je tu ávesz — te légy
Je oda ável — ő légyen
Je ámen avász — mi legünk
Je Jumen áven — ti legetek
Je odolen — — ők legyenek

A' Csonka Igékröl, Neveretesen

38. §

A' szom igének harmadik sze,
méltz ben való használ ásáról

Jelen valo idő

Mange hi vagy ehi Nékem van
Juke ehi néked —
Oleszke ehi ő nékie —

Amenge ehi Nékünk van
Jumenge — néktek —
Odolenge — ő nékik —

Jövendő idő

Mánge ávela nékem fog lenni
Juke — néked — —
Oleszke — ő néki — —
Amenge — mi nékünk — —
Jumenge — ti néktek — —
Odolenge — ő nékik — —

Aligmult idő

Mánge avélasz nékem vala
Juke — néked —
Oleszke — ő néki —
Amenge — mi nékünk —
Jumenge — ti néktek —
Odolenge — ő nékik —

Egéssreuelmult idő

Mange ehász nékem volt

Régenmult idő

Mange avlahász nékem volt vala

Parancsoló mód

Nek ável Mánge Legen néken
— — Juke — néked
— — oleszke — ő néki

Határozatlan mód

Mánge
Juke } te avel néken
odoleszke } néked
nékie lenni.

39. §

Jelentő mód

A' Scháj segéd Igé tagots ká=rol

Jelen való idő

Hat Hét

Me Scháj Hérav, én dolgozhatok
Ju scháj Héresz te dolgozhatsz
Oda — Hérel ő dolgozhatik
Ámen — Hérasz mi dolgozhatunk
Jumen — Héren ti dolgozhattok
Odolen — — ők dolgozhatnak

Jövendő idő

Me scháj Hérava Én dolgozhátok jövendőben
Ju — Héreha Te dolgozhatsz —
Oda — Herela ő dolgozhat —

Ámén scháj Héraha mi dolgozhatunk jövendőben
Jumen scháj Hérena ti dolgozhattok —
Odolen — — ők dolgozhatnak —

Egészen mult idő

Me scháj Hérdgyom én dolgozhattam
Ju — Kérdgyal te dolgozhattál
Oda — Kérdgyász ő dolgozhatott
Ámén — Hérdgyam mi dolgozhattunk
Jumen — Hérdgyan ti dolgozhattatok
Odolen — Kérde ők dolgozhattak.

Parancsoló mód

Scháj Kér tu! dolgozhass te!
Nek scháj Hérel oda! dolgozhasson ő!

Határozatlan mód

Te sháj Hérel dolgozhatni

Részesülő Mostani

Scháj Hérindosz dolgozhatván

Részesülő mult

Scháj Kérdo dolgozhatott.

Jegyzés. A fellyebb kitett jelen-
való idő, így is változtathatik hasz-
-nosan; t illik

Me schájte kérav dolgozhatok
Tu — te kéresz dolgozhatsz
Oda — te kérel dolgozhat
Amen — te kérasz dolgozhatunk
Tumen — — kéren dolgozhattok
Odolen — — — dolgozhatk

40. §.

A' Náshti segédszótagots károl nem lehet.

Jelenvaló idő Jelenvő Mód.

Me náshti cháv /: háv :/ én nem ehetek
Tu — chász te nem ehetsz
Oda — chál ő nem ehetik
Amen — chász mi — ehetünk
Tumen — chán ti — ehettek
Odolen — — ők — ehetnek

Egészszenmult idő

Me náshti cháljom nem ehettem

Tu náshti cháljal te nem ehettél
Oda — cháljasz ő nem ehetett
Amen — cháljam mi — ehettünk
Tumen — cháljan ti — ehettetek.
Odolen — chále ők — ehettek

Határozatlan mód

Jelenvaló idő

Te náshti chál nem ehetni

Részesülő mostani

Náshti chándosz nem ehetvén

Részesülő mult

Náshti chálo nem ehetett.

41. §

A' Humte segédszótul. Kell.

Jelenvaló idő Jelenvő Mód

Me humte pijav nékem kell innom
Tu — pijesz néked — innod
Oda — pijel néki — innia
Amen — pijasz nekünk — innunk
Tumen — pijen néktek — innotok
Odolen — — nékiek — inniok

Jövendő idő

Me humte pijáva nékem fog kelleni inni
Tu — pijeha néked — — inni
Oda — pijela nékie — — —
Amen — pijáha nékünk — — —
Tumen — pijena néktek — — —
Odolen — — nékiek — — —

Egészen elmult idő

Me humte piljom nékem kellett innom
Tu — piljal néked — innod
Oda — piljasz néki — innia
Amen — piljam nékünk — innunk
Tumen — piljan néktek — innotok
Odolen — pile nékik — inniok

Határozatlan idő

Jelenvaló idő

Humte tefijel kelleni inni

Részesülő mostani

Humte pijindosz kellvén inni

Részesülő volt

Humte pilo kelvén itt.
vag ittatott.

42. §.

A' Náhumte segéd szórul, nem kell.

Jelentő mod

Jelenvaló idő

Me náhumte rushav nem kell haragudnom
Tu — rushesz nem — haragudnod
Oda — rushel — — haragudnia
Amen — rushasz — — haragudnunk
Tumen — rushen — — haragudnotok
Odolen — — — — haragudniok

Jövendő idő

Me náhumte rusháva nem fog kelleni haragudnom
Tu — rusheha — — — haragudnod
Oda — rushela — — — haragudnia
Amen — rusháha — — — haragudnunk
Tumen — rushena — — — haragudnotok
Odolen — — — — haragudniok

Egészen elmult idő

Me náhumte rushtyom nem kellett haragudnom
Tu — rushtyal — — haragudnod
Oda — rushtyasz — — haragudnia

Ámen nahumte rushtyam, n̄ kellett ha-
Jumen — rushtyan — — ragudnunk
Odolen — rushte — — haragud-
notok
haragud-
niok

Határozatlan mód

Jelenvaló idő

Náhumte te rushet nem kelleni ha-
ragudni

Részesülő mostani

Náhumte rushindosz nem kellvén
haragudni

Részesülő elmult

Náhumte rushto nem kellett
haragudni.

Harmadik szakasz

A' Szenvedő Igékről

43. §.

A' Szenvedő Igék hajtogatásinak
megeséséről.

Ámbár elő fordulnak is számtalanszor
á szenvedő Igék, mind az irás, mindpedig
a beszéd dolgában, de mivel magoknak

tulajdon egyenes, és törvényes mód-
jok vagy formajok nintsen, á hajtoga-
tásra nézve. Ezen tekintetből csak úgy
esheti mey aző hajtogatásoknak ~~va~~
~~lósága~~, ha á kivánt Igének el mult
Részesülője, á segéd szom nevezetű
Igével (: vagyok :) őszve csatoltatik.
p.o. én Kerestetek; már ezen mondás
szenvedő igét jelent, de mivel á Tzigán
Nyelvben az illyes voltaképpen ki nem
mondathatik; Erre nézve kéntelenit-
tetünk á cselekvő Igének rodav
(: Keresem :) az ő elmult Részesülőjét
rodino őszvecsatolni á szom segéd
igével, és ugy avval hajtogatván kiállit-
tani á kivánt szenvedő igék üdeit.
p.o.

Me szom rodino En Kerestetem
Tu szál — Te Kerestetel
Od a hi — ő Kerestetik.

Amen szám rodino Mi Kereszetünk
Tumen szán — Ti Kereszetteh
odolen — — öh Kereszetnek

Jövendő idő

Me avává rodino En fogok kereszetni
Tu avéha — Te fogsz —
oda ávela — ő fog —
Amen aváha — Mi fogunk —
Tumen avena — Ti fogtok —
odolen — — öh fogh —

Alignult idő

Me ávávász rodino Én Kereszetéh
Tu ávéhász — Te kereszetél
oda ávélász — ő kereszetéh
Amen áváhász — Mi Kereszeténk
Tumen ávenász — Ti Kereszetétek
Odolen — — öh Kereszetének

Egészenelmult idő

Me szinyom rodino En Kereszettem
Tu szinyal — te kereszettél
oda szinyasz — ő Kereszetett.

Amen szinyam rodino Mi Kereszettünk
Tumen szinyan — Ti Kereszettetek
Odolen Szine — öh Kereszettek

Parancsoló mód

Ács rodino tu! Kereszepél te!
Nek ácsel rodino oda! Kereszepen ő!
Ácsász ámen rodino! Kereszepünk mi
Ácsen rodino tumen! Kereszepetek ti
Nek ácsen rodino odolen! Kereszepenek öh

Negyedik Szakasz

A' Személly nélkül való Igéhről

44 §.

A' dukál /: fáj :/ nevezetű Igéről

Jelentő mód

Jelenvaló idő

Mán } dukál
Tut }
Olesz }

Nékem fáj
Neked —
Nékie —

Többes szám

Ámen, Jumen, Odolengen } dukál — Nékünk fáj, Néktek —, Nékiek —

Jövendő idő

Mán, Jut, Olesz } dukála — Nékem fog fájni, Néked —, Nékie —

Aligmult idő

Mán, Jut, Olesz } dukálász — Nékem fája, Néked —, Nékie —

Régenmult idő

Mán, Jut, Olesz } dukálálász — Nékem fájt vala, Néked — —, Nékie — —

Parancsoló mód

Duk mán! — Jut! — Olesz! — Fájjon Nékem, — Néked, — Nékie

Határozatlan mód

Je dukál fájni.

45. §.

A' Láv Igének /: meglepem :/ harmadik személlyéről.

Jelentő Mód

Jelenvaló idő

Mán, Jut, Olesz } lel shiláli — Engem, Téged, Őtet meglepá hideglelés.

Jövendő idő

Mán, Jut, Olesz } lela — Engem, Téged, Őtet fogja lepni.

Aligmult idő

Mán, Jut, Olesz } lelasz — Engem, Téged, Őtet meglepé.

Egésszenelmult idő

Mán, Jut, Olesz } Lilyász — Engem, Téged, Őtet meglepett vala.

Régenelmult idő

Mán } liláhász Engem
Tut } Téged
Olesz } Őtet meglefett vala

Parancsoló mód

Lel tut Lefjen meg téged
— olesz. — őtet.

Határozatlan mód

Te lel meglefni

Részesülő Mostani

Lindosz meglefvén

Részesülő elmult

Lilo meglefett.

Ötödik Szakasz

A' Hőzéj Igéhről

46. §.

Á szom fáshlo, szom szuto, s. fekszem 's nyugszom s. Igéhről.

Jelentő mód

Jelenvaló idő

Me szom páshlo; szuto. Én fekvő vagyok
Tu szál — — Te — vag
Oda hi — — Ő fekvő.
Amen szám — — Mi fekvők vagyunk
Tumen szán Ti fe — vagytok
Odolen — — — Ők fekvők

Jegyzés Itten csak á szom

Ige hajtogatása tészen külömbséget az időtül időre való beszédben.

47. §.

Á szom terdo (: álloh) Igéről.

Jelentő mód

Jelenvaló idő

Me szom terdo én állo vagyok
Tu szál — te — vagy
azon formán mint fellyebb á másik.

Jövendő idő

Me áváva terdo Én fogok állo lenni
Tu aveha — Te fogsz — —
Oda avela — Ő fog — —

Egészreuelmult idő

Meszinyom terdo — Én álló voltad
Tu szinyal — te — voltál
Oda szinyasz — ő — volt.

Részesülő Mostani

Meszándosz terdo én álló lévén

Részesülő elmult

Ávlo terdo állott ~~...~~ álló volt.

48. §.

A' szom beszhro (: ülök :) Igéről

Meszom beszhro Én ülő vagyok
Tu szál — te — vagy
Oda hi — ő —

Ezis á szom szeréut, egyaránt hajtogattathatik minden időkre nézve. Mint fellyebb á többi példákban láttuk. Erre nézve csak Nagyobb világosság kedvéért, adatnak elő ezen egy két idők.

Negyedik Rész

A' Participium okról, vagy is Részesülőkről

49. §.

Az Igék első formájának Részesülőiről.

Részesülő kettő szokott lenni; egyik á Mostani, vagy is jelen való, úgy mint p.o. tanitván, látván, halván mondván, halgatván. A' Másik pedig á régi vagy is elmult; millyen á tanitott, látott hallott, mondott, halgatott. Ezen Részesülőket tehát, mint á Beszéd törvényes 8. Részeinek, egyik jelessebb ágait szinte olly szükséges tudni ~~és~~ gyakorlani és használni, mint á többit; mert külömben á Nyelvnek tökélletessége sok Megmagyarázhatatlan fogyatkozásokat szenvedne.

Hogy pedig használni lehessen

Mind egyiket, mind á másikat, kell vigyázni e következendő fondamentombeli regulára; t. illik valahány=szor az első Igehajtogatásában kivá=nunk Részesülőt tsinálni, előre is kell tudnunk, hogy az, á Jelenvaló időnek IIik szemellyétől szármozik; melly mivel á IIIik Résznek 33ik §i utasitása szerint ász Szótagotskával végződik; azért á jelenvaló Részesülő foglenni ándosz kimenetelü. p.o. chász, eszel; olvasd hász; lészen á Részesülőben chándosz; Xász Mensz, lészen Xándosz; Lixász viszed, lészen lixándosz; pátyász hiszesz lészen pátyándosz; prasztász futsz, lészen prásztándosz.

Mivel pedig á mult Részesülő á Jelentő Mód egésszen elmult Idejének első szemellyétől szármozik, kihagyván

belőle á lágyitó hang betüjét, á szó végin való m betüvel együtt; erre nézve az illyen elmult Részesülőnek több féle kimenetele vagyon. p.o. ezen mult időnek esetét ettem chályom Részesülőnek akarván tenni, csak ugy tehetjük ha Iör kihadjuk á lágyitó hangnak y. betüjét IIor pedig á végső m betüt; lészen tehát eherkéjest az elmult Részesülő chálo. evett vagy ett. Gélyom Mentem lészen gélo.+ Ligedgyom vittem, lészen ligedo. vitt. Prásztándilyom szaladtam, lészen prásztándilo, szaladott Pátyándilyom hittem, lészen pátyándilo hitt. Darandilyom féltem, lészen dáxándilo félt.

+ ment.

50. §.

A' IIik Igehajtogatásinak Rész=sülőiről.

Judva lévén már, á felhebb kitett

Módszerént való formáltatása, mind á Két Részesülőnek, á rövidebb, de még is értelmesebb utasittás fejébe, csak azt kell már most szemelőtt hordoznunk, t. illik hoz á 2ik Igehajtogatás második személlye Ősz szotagotskával végződik, lészen tehát, á jelenvaló Részesülő ondosz végzéjjel. p.o. szapnyosz vizesülsz, lészen á Részesülőben, vizesülvén szápnyondosz; Mátyosz, részegülsz; lészen részegülvén Mátyondosz. Bárvályosz gazdagulsz; lészen bárvályondosz gazdagulván. Chalosz érted, lészen chályondosz értvén.

Az elmult Részesülő pedig szármozván á Jelentő mód elmult üdejének, egyes szám elsőszemélly étől, kihagyván á lágyító haugot, ej végső m. betüt, lészen p.o. Káért a szapnilyom=bol

vizesültem, szápnilo vizesült. Mátilyombol részegültem lészen Matilo részegült. Bárválilyombol gazdagultam, lészen bárvalilo gazdagult.

St. §.

Á III Igehajtogatásnak Rés=szesülőiről.

Á jelenvaló időnek 2ik személlye Ősz szótagotskával levén á IIIdik Igehajtogatás formájában; lészen á jelenvaló, vagy is á mostani Részesülő indosz kimenetellel. p.o. rodesz kerezed, lészen rodindosz kereszvén. Rátvázesz vérzed, lészen rátvárindosz, vézezvén. Chánesz fésülöd lészen chánindosz fésülvén. Szóvesz fekszel, lészen szovindosz fekűvén.

A régenmult Részesülő je
dig, á jelentő Mód, egészenmult
üdejének, egyes számbeli első személlyé
tül származván, lészen kül ömb fele kép
:jen. p.o. rodinyom keresztem, el
hagyván a' lágyító y. és végső m be
tüket, lészen rodino keresett. ándgyom
hoztam, lészen ándo hozott. Pehen
=dgyom moudottam, lészen pehendo
moudott.

Ötödik Rész

A Praepositiokrol, vagy is elöl's
utóljáró szavakrol.

52. §.

A' Közönséges Főregulákról.

Minden elöl's utóljáró szavaknak az á
fötulaj douságok, hoz á személlyes Nev
Mássait, mellyek mellejek kerülnek

á beszéd, és irás dolgában, egyenesen
az adakozó esetbe vezetik, és azt á tör
vényes ejtegetés Módjában, ez betüvel
á szokásban lévő regulátol megkülöm
böztetik. P.O. Mánge nekem, ámenge
nékünk, odolenge nékik; itt á g. be
tüt d betüre változtatják; és erze
nérve mind á szóban, mind az irásban
igy kell moudani, ángál mánde
elöttem, ángál ámende elöttünk
ángál odolende, elöttök. Azután
ezen szavakban tuke néked, olesz
=tke ő néki; á k. betüt által vál
toztatják t betüre, azért lészen
ángál tute elötted; ángál oleszte
elötte. Jegyzés. Hanem á Magában
érthető nevek, bár mit jelentsenek is
nagyobb részint csak megmarad nak

á bévett szokás szerént, á Nevező cset=ben, minden változás nélkül. De ha az adakozó esetbe tétetnének is azért az értelemek, meg nem csorbulna és csak egyet tenne á dolog akkor is; csak hogy itt is, az adakozó esetnek H betüje által változtatnék t. be=türe p.o. Khászkee szénának, lenne elöl'sutoljáro mellett; Ufre khászte széna felett.

53. §.

Az Ángál előtt, előtte szórul.

Ángál	ó Pányálo	Ispán	előtt
—	o Ranavo	Biró	—
—	y Khángéri	Templom	—
—	o Gáv	Falú	—
—	o Dád	Apa	—
—	o Vuder	ajtó	—
—	o Mochtó	láda	előtt

54. §.

Ándró ban, ben. Ba. be.

Ándró	Khálárdi	Konyhában	Hol?
—	—	Konyhába.	Hová?
—	Páni	Vizben.	
—	Páni	Vizbe.	
—	Schut	Etzetben	
—	—	etzetbe	
—	Len	Folyásban	
—	—	Folyásba.	
—	Hhér	Házban	
		Házba.	

55. §.

Andrál ből. bül; ból, bül.

Ándrál	o vasht	á kézből
—	o máro	á kenyérből
—	y mol	á borból
—	o shéro	á fejből
—	o Love	á fénzből.

ándrál y tyhiláva á gyümöltsből
— y ármin á Hápsztábol
— y Bár á kertből

56. §.

Kiá, kio, kie; nál nél, lá le
hoz, hez, ánk átok

Kia pchrálesztе Bátyámnál
Bátyámhoz
Kie pchenyáte Néném nél
Néném hez
Kio leszte Ö Nála
Ö hozzá
Ki ámende Nálunk
Hozzánk
Kia Jumende Nálotok
Hozzátok
Kia tute Nálod
Hozzád.

57. §.

Mamuj általellenben.

Mamuj o vésch az erdőnek ellenébe
— o polyi á mezőnek —
— o Drák á szöllő Heznek —
— y chánig á Hutnak —
— o Hásht á fának
— o Lurdo á katonának

58. §.

Pál. után által, szerint, mellett.

Pál mánde utánnam általam
— o cháben evésután, szerint
— o piben ital által, mellett
— o Petroszte Péter után
— o Mériben á halál által, után
— o Griho á vétek után 's által
— o schuesiben á kerdes, után, szerint
— o dykhiben á látás által.

59. §.

Máshkár. Között.

Máshkár Mánushende Emberek Között
— Gágysende Parasztok —
— Szávozeszte Mindenik —
— Jumende Magatok —
— o Národosz á Rokony —
— o Gádá á ruhák —
— o Khuze á tsikók —
— o Téxne az ifjak —
— o Pchuxe az öregek
— o Láise á jóte —
— o Ergyave á rosszak között

60. §.

Pásh mellett.

Pásh y lenyori á vizetske mellett
— o Kériben á dolog —
— o Dud a világosság —
— o Drom az ut —
— o Csorrifen á szegénység —

Páshó bárválipen á gazdagság mellett
— y Dár á felelem m —
— o Máriben az ütés verés —

70. §.

Páshál Körül

Páshál o khér á Haz körül
— o Szkámin az asztal —
— o Báshávíben á játék —
— o Dobiniben á nyereség —
— o Szuno az álom —
— y Khálárdi á Konyha —
— o Verda á szeker —

71. §.

Prál. on, en, in.

Prál o cháben az evésen
— o piben az iváson
— o manushészte az emberen
— o Csavozeszte á gyermeken
— y len a folyó vizen

Prál y xát á véren
— y bul á seggen
— o szkamin az asztalon
— o tehér á házon.

72. §.

Pro, pre. xá, xe.

Pro Páni vizre
— Cson Holdra
— Jovér Fejszére
— Rát estvére
— Czáklo övegre
— Foxosz vásárra
— Piv Hóra
— Rátyáha Regvelre
— Drom az országuta
— Pchuv á földre.

73. §.

Upre pro, upre pre, Hegyibe fölibe

Upre pre tute Hegyibed
— Jumente Hegyibétek
— Odolende Hegyibek

— Pchraleszte Báttya hegyi
— Szomszédeszte Szomszéd —
— Kóró Horsó hegyi
— Pyri Farék —
— Angruszti Gyürü —

74. §.

Prekál, Keresztül által

Prekál o páni á vizen keresztül
— o polyi á mezőn —
— o Kásht á fán —
— y Poszíti á zseben —
— o Pre á lábon —
— o Muj á szán —
— o Phusz á szolmán —
— o tehász á szénán —

75. §.

Tél, alatt.

Tél o szkámin az asztal alatt
— o vodro az ágy —
— y morthi á bőr —

— y Pápin á lud alatt
— y Muxádi az olló —
— o Khosztuo á keszkenyő —
— o petálo á farko —
— y thálik á Jsuha —
— y Sztádi á Halap —

76. §.

Vásh, ért, miatt.

Vásh o Xukel á Kutyáért — miatt
— o vuder arajtoért — —
— o grászte á lovakért —
— o Love á penzért —
— y Guxuvni á tehénért —
— y Jysuv (: xuv :) tetúért —

77. §.

Uzo, uza, uze, uzi, Hoz hez, nál nél.

Uza khér Hárhoz
— Haxtyász kovátyhoz
— Rászte Urhoz
— Gágyseszte Parasztthoz

Uze mande Hozzám nálom
— Tute Hozzád —
— Leszte Hozza —
— ámande Hozzánk —
— Tumende Hozzátok —
— Lente Hozzájok —
— Lythi Fához fánál
— Gáveszte Gyermekhez
— Gorzozente Holdusokhoz.

78. §.

Upze. Ráze

Upze vésh ezdőre
— Lythi fára
— verda Hotsira
— Khér Házra
— Khálárdi Honyhára
— Kériben Munhára
— Buti dologra

79 §

Uzs ig.

Uzs ada Dersh addig az esztendeig
— — Thán — á helyig
— ádgya Bár — á Hertig
— ádgya Len — á folyovizig
— adaj Idáig
— odoj odáig
— y xát estvéig
— y xátyáha regvelig

80. §.

Bi. nélkül

Ez á tulajdon nevelxé és á sze=
=mélyes Névmáppaixa nézve fő=
ragadozo esetet kiván f. o.

Bimándár Nálunk nélkül
Bi tutár Nálod —
— Olesztár Nála —

Bi amendár Nálunk nélkül
— Tumendár Nálotok —
— olendár Náloh —

IIor á Magábanérthetők
re nézve kiván nemző esetet.
f. o.

Bi nákeszkero ór nélkül való
— Pérészkero has — —
— Prezeszkero láb — —
— Godgyákero Esz — —
— Bálengero Haj — —
— Hokalengero Gonz — —
— Lovengero Pénz — —
— Shézeszkero Fej — —
— Dándeszkero Fog — —
— Loneszkero Só — —

Hatodik Rész

A Conjunctiokxal, vagy ij Egybe=
=foglaló szavakról.

81. §.

Azoknak Külömbségekről
és nevezetekről.

Vagynak I^ör Öszvekötök.

p.o. és the
is uli ez mindenkor elő jár p.o. uli me
en is, uli tu, ze is.

holhol? kájkáj?
Tóhi tóhi, az az. azaz
Itt itt, adaj, adaj
Ott ott odoj odoj
Még még inke inke

II Ellenverök p.o.
Azonban andródova
Még is uli inke
Amugy is uli avka
De da
Pedig pako
Másként avricsánde

Az alatt pál to
Azután po to.

III^or Feltévök p.o.
Hogy Káj
Ha Je
Dęha Dąte
Hahogy Jekáj
Ha bár Je bár
De bár da bár
Bárne Bár ná
Bár ugy Bár avka
Ha ugy Je avka
Ha külömben Je avricsánde
Exxenérvést vásh odová
Eherkéjest ki odova
Exxe- pó'dova
Demégis Uvá
Hanem Uvá

IV Elválosztók.

Nem nem ná ná
se se ni ni
sem sem ani ani előté
Ha ha te te =tetik
Minden =kor
ani adaj
ani odoj
sem itt
sem ott

V Hövetkeztetők

Ezzel odoleha
azért vásh ada
Amál fogva odolesztár
Ezenért vásh odova
Ezenérve ki odova
Innét áthár
Onnét othár
Amonnét adathár
Ebből } odesztár
abbol }

VI Hérdezők.

Mit? Szó?
Miért? proszke? hoszke

Mert } Kájti okadás
mivel }
azért } odoleszke —
mert } Kájti

Mint? Szár?
Mimod? Hár?
Hogyan? Szohá?
Valahogyan Varehár. okadás
Mikor? Káná
Most akánek Felelet
Azután Poto —
Az alatt pállál to —
Soha Nikáva —
Ismét pájále —
Mindég Csivasztre —
Máskor dozicsande
Hol? Háj?
Ide oda. adaj the odoj —
Sehol Nikhót
Sohová Nikhátár —
Hová? Kiá?

Fel ugre
alá téle
alatt pállál
Memyit? Hityi?
Sokat but
Hevesset záloga.

VII Hihozóh

Ugy is uli ávká
A mugyi uli ávoká
Haezvan, haaz. Te ada hi, te odova
Tehát áddá
Hadd nek
Messze dur
Közel páshe
Mikor már Káná uzs
Üdővel császóha
Arután pále
Szoval naveha
Először jéktovár
Másszor Avrevár
Mind addig uz ada
Mig ász
Arza ugre dá, erze ugre to.

Hetedik Rész

Az Interjectiózul, vagy is közbeve-
-tőkről.

82. §.

Azoknak Hülöm bségekről.

I Örömet jelentők

Oh oh
ah ah

II Ohajtok

Ejh ejh!
Hajh Hajh
Haha tete
Ugyug ádgyá ádgyá.
~ Lavka avka!

III Mutatóh

Lálá lálá
néné néné

IV. Irtodzóh

Jaj jaj Jaj jaj!
Ime ime! ima ima!

V Sürgetóh

Ide ide adaj adaj
Hamar hamar szik szik

Oda oda! odoj odoj!
Hiki! ohia ohia!
Vége vége! ágor. ágor!

VI Hérdést jelentő jel

po. ez li?
Volt e? chasz li?
Van e? szili?

Nyoltzadik Rész

Az Adverbiumokrol, vagy is Határozokról.

83. §.

I A helyet Jelentőkről

Hol?	Háj?
Hová?	Hia?
Honnét?	Háthár?
Innét.	Áthár
Amonnét	othár
Itt	adaj
Ott	odoj

Jele	adorde
Ezenáltal	adathár
Itt is	uli adaj
ott is	uli odoj
se fel	ni upre
se alá	ni téle
Között	máshkár
Közefett	máshkárál
Messze	dur
Közel	páshe
Sohol	nikáj
Hörül	Páshál
Semmifelé	Nikathár
Jde oda	adaj odoj
Bent	andró
Hivül	andrál
Hivülrül	avrál
Hörüj körül	prekál the prekál
Ellenbe által	Mamuj
Mellette	Pásh
Elötte	angal
Utánna	pále.

II időjelentőkrül

Mikor?	Háná?
Most	akáná, ákánek
Estve	ráti
Estvefelt	Hiáráti
Regvel	rátyáhá
Regén	csirla
Tegnap	~~it~~ ics ics
Tegnapelott	prekoics
Ma	adadivesz
az iden	adalinaj
Holnap	táhá tájshá
Délelőtt	ángál délószte
Délután	Pále
Sokaig	Bu
Hamar	Szik
Nyáron	Linája
Télen	Gévende
Máskor	avzevár
Először	Géktovár
Sokszor	butevár
Lassan	Loke

Sietve	Szik
Naprulnapra	divesz diveszesztár
Napjábanegyszer	Gékvár diveszeszke
Esztendőbenegyszer	— Bersheszke
Holnapszám kétszer	Dujvár Csoneszke
Félejszakára	Prejefáshrát
Egy napra	Prefékdiveszeszte

III Minemüséget vagy környülál lást jelentőkrül.

Mimód	Szoha
Neherzen	pcháre
Neherzebben	pcháreder
Hőnnyen	loke
Kőnyebben	lokeder
Mennyis?	Hityi?
annyis	Átyi; adetyi
Oltson	lászne
drágán	Kucse, Kucsignáhá
Gol	laése
rosszul	Ziáne.

Crössen Zorále
Vastagon tehule
Lopóréppen Csórále
Igarán Csáise.

Vége az egész
Grammatikának

Jegyzés

Az elő adott Beszéd 8. Részei=
=nek bővebb Kitanúlása végett, ide
csatoltatik Mellékesleg

I.ör A' Syntaxis, vagy is, az
Összeszerkesztetés' nyilvánsá=
=gosabb regulája.

II.or A' Kilentz darab Czigány=
ból Magyar levelezés, és fe=
=lelgetés.

III.or A' hat darab Czigány
=ból Magyar, Majd vásári
Majd pedig más Mellékes
beszélgetés.

Syntaxis.

II.

Syntaxis

Vagy is á Nyelv 8. Részeinek, tör=
=vényes Öszveszerkesztetésbeli bővebb
Regulái.

Iő Jegyzés

Á ben és pen Magábanértherő Nevekről

Meglevén á Külömbözö Részeknek minden
Szükségesebb Regulái á Magok helyén Ma=
=gyarázva; hogy még is á Nyelv Különös
Kitkaságának tulajdonságát, és kellemete=
=sebb előadását, jobban feltalálhassuk, szük=
=ség az ide folyáló bővebb utasittásokat, más
Eszrevételekben is, előterjeszteni.

Nevereteſen, aron ſzámtolan Mind
Magában, Mind pedig Másvalértheto Nevek
Végzései közül, mellyek az 1ſo Ejegerés Regu-
lájára Mehetnek, találtatnak á XII. S.
Zu Jegyzéſe ſzerént, Még ben, és pen Kime-
-neretlü ſzóvak is; á mellyeknek mivel már
Meg vannak á külömbözö Ejegerésbéli formái,
Moſt csak az eredetiknek á környültállá ſzá-
ſzá
ſi külömbözö valóságai fülhség látni.

Ha ered, á Verbumokból vagy is
Jgékből Származnak mint p.o. dviben jövés ebből
á verbumbol ával jövök; nászháziben
öldögelés, ebből nászhávas öldögelem; min-
-denkor ben Szótagocskával végeztetnek.

Ha pedig az Jgének elmult
Részesülöjébül, vagy valami Adjectivumbol
Származnak, akkor minden kor pen
Végzést Kapnak á származott nevek, mint
p.o. Tádgyipen főzetés főzettetés, ebből
tádo főzetett. Szápádnyipen nedvesség, ebből
Szápádno nedves. Vagy csorrjipen pregen-
-ség, ebből az adjectivumbol csorro pregen-
dylinyipen ostobaság, ebből á Másvalért-
Kheto Nevből, dyltno ostoba.

II.

A' Gérö kimeneteli Magában és Másvalértheto Nevekröl.

Vagynak Adjectivumok is, Substantivumok
is, a mellyek hasonló gérö Kimenetelt vi-
-selnek, mint p.o. Gávengéro falusi, és
Cháhengéro evö, ereck Másvalértheto.

De Vagynak Magában értheto
is p.o. Káſhengéro átt, és Pizangéro
Fareſas, ámbár ezek is mind hasonlók
is, azonban még is, mind á Férfi; mind
pedig Apponyi Nemnek Regulái eggyaránt
fel vefik az Ejegerések Minémüségében
Mert miként Mondhatod az Apponyi Nem-
-ke nérve az adjectivumban is, Gávén-
géri falusi é cháhengéri evö, valamint
á Magában értheto Substantivumokban
is Kaſhengéri átiné, és Pizángéri
Fareſasné.

III.

A' Nemro" és Nevezo" eseteknek ero Végzéseinek külömbözéséröl

Ámbár az Ejegerésekre nérve, á Nemro"
Esetek Mind az Egyes, Mind pedig á Többes

Számban hasonlittanak is, az ero kime=
=netel miatt, sok más Magában érthe=
=tő Szavakhoz, Mellyek már á Nevező
esetben, ugyan csak ero tagotskával
végződnek; azonban Külömböznek
még is, az irásban is, á kimondásban is.
Mert á Nemző esetekben az e betű mint
meg ékesitve, azért rövid en is ejtetik ki,
mint p. o. Gádgysengero, parasztoké;
á Nevező esetbéli Substantivumokban
pedig, á hol az ero szozatska elő jön
már az e betű meg vagyon ékesitve,
azért hosszan is mondattatik ki. p. o.
Dromengéro utazó. XII. §.

IV.

Az Adjectivumok ejtegetéserül, á
Magában érthető Nevek mellett.

Valahányszor az Adjectivum á Magában
érthető szoval együtt ejtegettetik, á Jér=
=fi Nemre nézve, mind annyiszor azon Ad=
jectivum á Nemző esettül fogva nagyobb
részint, az e betűre való határozás után
változhatatlan marad mind á Két számban
kivévén á szóllittó esetet, melly hasonló
p. o.

párne mosztesztkero, fejér ládáe
párne mosztesztke fejér ládának
&c. XIV. §. De ha az Adjectivum Magá=
nosan ejtegettetik, mind en Substantivum
nélkül, akkor meg marad á Generali Re=
=gula mellett, mint p. o. Báreszkero
nagye, Báreszke nagynak &c. XIII. §.

V.

Az l. d. n. és t betűk lágyittásáról

Á Szavak származtatásiban, ha legyenek
is azok Magában vagy Mással érthető szavak
ha Igék hajtogatásihoz tartozó szerkesz=
=tetésbéli származások is; az l. d. n
és t betűk mindenkor meg lágyulnak.
§. XVI 3ik Jegyzés szerént. p. o. Godi ész
lászen godgyákero. észé. Kándinak büdő=
=södők Kándinyázav büdősittem

VI.

Az Adjectivum ejtegetéserül az Asszonyi
Nemben való Substantivum mellett

Midőn az Asszonyi Nemre nézve, á Mással
érthető Név, á Substántivummal együtt

ejtegettetik, akkor azon Mappalérthető az egyes számban, a' Nemző esettűl fogva egész végig Nagyobb részint, az á betű Kimenetel után, változhatatlan Marad, kivévén á fróllittó esetet, melly á Nevezővel megegyez. p. o. lola csuxá kero, vörös Késé. A' Többesben pedig eren Mappalérthető e betűre változik p. o. lole csuxa vörös Késété

§. XVIII. Ha pedig eren Affronyi Nemet jelentő Mappalérthető név, magánosan ejtegettetik, akkor hasonló mód on megy á Generalis Regulával

§ XVII.

VII.

A' Nem Különböztető Névmáppairol

Az o. oda. és ádá Nevezetű Mutató Névmássai /: az, ez :/ Férfi nemet példáznak. A joj. odgya. és ádgyá /: az ez :/ ismét affronyi nemet jelentenek.

§. XIX

VIII.

A' bixást jelentő Névmáppairol.

Azok á szavak, mellyek á birást jelentő Névmássaihoz számláltatnak, mint p. o. mro, tro leszkro, ennyim tied óve, á ferfi nemben az Ejtegetésnek 1ő generalis regulájat követik. A' mri tri leszkri Névmassai pedig, ennyim tied óve, az affronyi nemben az Ejtegetés 2ik Generalis regulájat kivánnyák. Ide számlálván á kérdő, és visszahozó Névmáppait is. §. XXIII.

Az Egybehasonlitásról

I. Jegyzes

A' hármas grádicsonyok lágyitásázol

Az Egybehasonlitásnak szármoztatásiban á XVI §. 3ik Jegyzése szerént, szinte ugy meg kellene az l. t. d. és n betűket lágyittani, valamint meg kell á közönségy szavak ejtegetésében; azonban ha meg

lágy ztatnak is, ha nem is, mindenkor jól helyhezteznek mind az írásban, mind á rimondásban. Erre nézve relleme tes hangal mondhatom párneder vagy lágyon párnyeder fejerebb. Káleder vagy Kályeder feketébb. Thárdeder vagy lágyan thardgyeder melegebb. §. XXV.

II

Az Adjectivum Egybehasonlitása á Substantivum Mellett.

Midőn az Egybehasonlittás Gradicsai Estegettetnek á Terfi Nemben, ugy hogy az Adjectivum á Substantivum Mellett mindenkor Megmaradjon, akkor az adjectivum gradicsai folyvást é betüvél végzödnek minden esetekben, és csak Maga az ~~adjectivum~~ Substantivum estegettetik p. o. adale párne párnedere nagy párnedere Khéreszkéro ezé á fejér fejérebb's leg fejérebb háze. §. XXVI. Ha pedig assonyi nemben van á Substantivum, akkor az Adjectivum Gradicsai a betüvel végzödvén minden esetekben; ismér csak á Substantivum estegettetik.

Az Igékrül

I Jegyzés

Az Igék kimenetéseiről

A' Tzigán nyelvben elöfordulo Igék az elsö személly re nézve mindenkor áv végzésüek p. o.

I. xáv olv gysáv, Megyek.
II áráv p. o tcháráv, egetem.
III áváv p. o. bicsávav, küldöm
IV. ovav p. o. szidgyovav. sietek
V. Száv p. o. ászav. Nevetek
VI. Zsárav. p. o. ázsáráv ditséren

II.

Az Igék megkülömböztetéséről

Vannak Külömb Külömbfélé mind Nevezetü mind pedig értelmü Igék. van p. o

I Tselekvö Ige, mint Máráv ütöm
II Közép Ige, mint ácsáv vagyok Maradok

III Szenvedő Ige, mint szom rodino
Hexestetek

IV. Kezdő Ige, mint Gulyóvav
edesül ők

V { Ismételő
vagy Gyakorlo Ige, mint Pérávav
esdegéleh.

VI Személly nélkül
valo Ige, mint mán dukál
nékem fáj.

VII Csonka Ige, mint.

I. Mánge ehi, nékem vagyon

II. me scháj xáv, én Mehetek

III. me náshti xáv, én nem Mehetek

IV. me hum tepchixav, kell mennem

V. me na hum tephixav, nem kell men=nem

VI Mushinav te xáv, kéntelenitte
tek menni.

III.

Az óvav végezetü Kezdő, és
Közép Igékről.

A' Kezdő Igéknek óvav végzései
szármoznak az Adjectivumokbul

p. o. Térno fiatal, lészen térnyovav
fiatalodok. Shutó fonnyatt, lészen
Shutyovav fonnyadok

IV

Az áráv végzésü Igékről

Azon Igék, á mellyek tselekedetet jelent=vén áráv végzést kivánnak, szár=moznak ismét á Mássalérthetőkbül.
p. o. párno fejér, lészen párnyárav
fejérittem. Rátválo véres, lészen
rátvalyárav véresittem.

V.

A' Kezdő Igék óvav végzésének
elváltoztatásáról.

Az emlitett Kezdő Igék, sokszor Tselekvő
Igékre által forditatnak, midőn t. illik
az óvav végezet, áráv Himenetelre által
tétetik. p. o. Pokinyovav Nyugodok, lészen
pokinyárav Nyugtatom. Bárvalyóvav gaz
dagulok, lészen barvalyárav gazdagittom.

VI.

Az Ismétőlő, vagy máskéyen Gyakorló
Igék szármozásáról.

A' most nevezett Ismételő vaz is gyakor-ló Igék, néha származnak á Hőzéj Igékből Midőn az áv végezet meg kettőztetik. p.o. pérav esek, lészen péravav esdegélek. Néha fedig á tselekvő Igékből p.o. Londgyá-ráv sózom, lészen londgyárávav sozogatom. ~~[illegible]~~ áv kimenetelt ismét meg duplázván.

A hajtogatandó Igék üdei-nek Származásairol.

VII Jegyzés.

A' Jövendő idő Származásárol

I A' jelenvaló időnek első személlyetül, melly Mindenkor áv tagotskával végződik, szár-mozik á jövendő idő, midőn t. illik azon áv meg toldatik egy a betüvel. p.o. rodav Keresem, lessz á jövendő időben rodáva fogom keresni.

VIII

II Az alig mult idő Származásárol

Ezen most elő adott jövendő időtül Származ-zik az alig mult idő, ha az t. illik sz be-tükkel megszapatittatik p.o. rodáva lészen rodávasz Keresém

IX

Az egészen elmult időnek Származásárol

Nem lehetvén Származhatása az egészen elmult időnek, á többi előtte való időktül, egyenesen ezedéti marad; azért á Nyelvnek természete sze-rént, azt mint Különös tulajdonságu időt, csak ugy kell á szokásból Megtanulni. Igy tehát ro-dav lészen rodinyom Keresem.

X

A' régen elmult időnek Származásárol

Ezen most nevezett régen elmult idő Származik á fellyebb kitett egészen elmult időtül, hoz-zá adván egy ász hangú tagotskát p.o. rodi-nyom Keresem, lészen rodinyomász Ke-resem vala.

XI

A' Foglaló Mód Származásá-rol

Az elő terjesztett Foglaló mód akkor szár-mozik, ha á Jelentő mód, jelenvaló üde-jének első személlyéhez, ezen közbe vető szótagotska te hozzá ragasztatik; lessz tehát te rodav hogy én Keresek.

XII.

A' parantsoló Mód Származásárol

Azon Mód, melly parantsolónak Mon-dattatik, ugy Származhatik, ha á jelen-

való idö elsö személlyének áv szilábája
Hihagyatik, lessz tehát rod vagy rode
Hezesd.

XIII

Az Ohajtó mód aligmult idejérül

A' Hézdésben forgó ohajtó Módnak alig
Mult ideje szármozik, ismét á Gelentö
Mód jelenvaló üdejének az elsö személlyé
-tül midön az áv szótagotska helyébe
tesszük ezt áhi p.o. rodav, lessz rodá
-hi Hezesnék.

XIV.

Az ohajtó mód régen mult ideje
ezedéséröl

Ezen most emlitett Ohajtó mód régen
Mult ideje szármozik, á Gelentö Mód
elmult idejetül, hozzá ragasztván az
elöbb is kitett áhi szotagotskát, lessz
tehát rodinyombol rodinyomáhi
Herestem volna.

XV

A' határozatlan Mód üdeinek
szármozásiról.

Elöször is, ezen határozatlan Módnak
jelenvaló ideje szármozik, á Gelentö Mód
jelenvaló idejének 3ik személlyétül

hozzá tévén á közbevetö szótagotskát
te, erze nézve lessz ebböl rodel, te
rodel Hezesni. azaz rodel.

Különös Észre vétel Ior

Ha ezen határozatlan Mód jelen
való ideje, összve kapcsoltatik egy más ugyan
mellette való, de Gelentö Módban lévö Igé
-vel; akkor, mivel az Egyes és Többes szám
hat szólló Személlybül áll; tehát az Infini
tivus is, hatféle lészen p.o. En aka
-rok Hezesni, lessz me Kámáv te rodáv
az 1ö személlyben. Te akarsz Heresni
lessz Tu Kamesz te rodesz t. illik á
2ik verbum á 2ik személlybe kezülvén.
Ö akar Hezesni, lessz, oda Kámel
te rodel, ezen rodel verbum á 3ik sze
méllybe jövén, mivel itt a 3ik személly,
Maga á szólló vezér személly.

Ehez alkalmaztatolag lészen
A' többes szám is, t. illik á Mellyidö
ben fogállani, á szólló személly, oda
és abba az üdöbe fog Kerülni á 2ik

az 1ö verbum
-mal

verbum is, á hozzá ragasztó Te pár-
tikulával. P.O. Mi akarunk kerezni,
lessz ámen kámász te ródasz; Ji
akartok kerezni, lessz Jumen kámen
te róden. Ők akarnak kerezni, odo-
=len kámen, te róden.

Különös eszrevétel IIor

Ha pedig á Jelentő Modon kivül ~~volna~~ va-
lami más módban volna á szólló személly-
nek á verbuma p.o. parautsolo, vagy te-
dig ohajtó módban; akkor meg maradna
á generalis infinitivus, ug mint á 3ik
személlye á 2ik verbumnak, á hozza ra-
gasztando Te szotagotskával. p.o. En
akarnék kerezni, mivel itt ohajtó Mód
vagyon; az első verbum lészen az ohaj-
=tóban; a 2ik pedig meg marad á Jelentő
Mód, jelenvaló üdeje 3ik szemellyében
azérz ~~lészen én ak~~ lészen á péka
igy, me kámáhi te rodel.

Különös eszrevétel IIIor

Végre, ha 3. Jge is őszve jön, á
beszéd szerkesztetésében; akkor, á melly
időben vagyon á szólló személly verbuma,
ugyan abba az időbe kerül á 2ik Jge
is Te pártikulával; és csak á harma-
=dik verbum megy az infinitivusba,
vagy is á Jelentő mód, jelenvaló üde-
=jének 3ik személlyébe, ugyan á közbe-
=vető te szotagotskával. p.o. én hi-
vanlak engedni kerestetni. Lészen
me kámáv, te dáv, te rodel. Te hi-
vaúsz engedni kerestetni. Ju kámesz
te dész, te rodel. Ő hiván engedni
kerestetni. oda kámel, te dél, te
rodel.

Különös eszrevétel IVer

Azon esetre, ha á szólló személlynek
Jgéje, valami más módban állana,
mint sem á jelentő modban; akkor,
midőn házom verbum jönne őszve, á
subjunctiva és conjunctiva constructió-
=ba, egyedül csak maga maradna

á szólló személly verbum á paxantsolo
vagy ohájtó mód ban, á többi Kettő
pedig kerülne az Gfinitivusba, á
már már Magyarázott Te szotagots=
=kával. p. o. Én akárnék engedni
Kerestetni; lessz me Kámáhi, te
dél, te rodel. az akarna engedni
Kerestetni, oda kámel, te dél
te rodel.

XVI §.

A' Gelen való Részesülő formá=
=jának szármozásárol.

Háromféle lévén az Igék hajtogatá=
=sának á törvényes formája, szükséykép=
=pen háromféleinek-is kell lenni á Ré=
=szülőnek. Azon Részesülő Melly jelen
való időt példáz, szármozik, á Gelentő
Mód, jelen való üdejének egyes 2ik
Személlyétül. t. illik á hol van az 1ő
forma szerént § XXXV ász, azt vál=
tatván ándosz ra, lészen tehát
ebből, xász, xándosz, olv. gysándosz
menvén.

á hol pedig van á 2ik forma szerint
osz § XXXVI, azt fozditván ondosz ra
lessz szafnyosz vizesülsz, szafnyondosz
vizesülvén. Végre á hol van á 3ik for=
=ma szerént á 2ik személly ben esz §.
XXXVII azt elcsezélvén indosz ra lessz
ebből rodesz Keresel; rodindosz Ke=
resvén.

XVII

Az elmult Részesülő formá=
=jának exedetérül.

Az Ugy Nevezett elmult Részesülő, szár=
=mozik á Gelentő Mód, elmult idejének első
Személlyétül, ki hagyván belőle mind á lágyító
betüt, mind pedig á végső m betüt. p. o. ro=
=dinyom Kerestem; ki hagyván az y betüt
lessz rodino Keresett vagy Kerestetett. Gmét
Géljom mentem; lessz gélo ment v járatott
§. XXXXIX

XVIII

A Paxantsoló Mód formái=
=nak példáirol.

Dé adgy! Xá (gysá:) Menny!
Kándé fogadj szót! Bésch ülly!

Sziklóv Tanully!	Kér tsinálly!
Vákér Beszélly!	Rush haragudj!
Szóv aludgyál!	Ushti ufre Kellyfel!
Gysin irjál!	Tsór Lopjál
Áv Gőjj!	Pi Igyál!
Rode Heress!	Há Egyél!
Avszár sirasd!	Kám Szeresd!
Ikér tartsd!	Lozsán Örülly!
Dik Nézd!	Akhár hidd, nevezd!
Azsár ditsérd!	Pobisztér Felejtsd!
Phuts Hérdezd!	Mothov Felelj!
Pchen Mond!	Án hozd!
Látshár Ggaritsd	Órák Vigyarr!
Áts, légy Maradj!	Csiv vesd, dobd!
Chályov Értsd!	Szidgyov Siess!
Szikáv Mutasd!	Máng Hérj!
Horzóv vakully!	Gorzóv szegény ülj!
Gazuv oltalmazd!	Matyóv refregüllymeg!
Muk v mik Engedd! hadgyad!	Muxdalyov dögellyel meg!
Szásztyóv Gyogyullymeg!	Pchagér szakaszdle!

XIX

Az elmult idők formáinak példái:

Ávav jövök —	ávlyom jöttem.
Xánáv tudom —	Xánlyom tudtam
Pijáv iszom —	Piljom idtam
Hoshav átkozom —	Hoshtyom átkoztam
Béshav fekszem —	Béshtyom feküdtem
Hoszav Mosom —	Hosztyom Mostam
Hushav fosztom —	Hushtyom fosztottam
Rushav haragszom —	Rushtyom haragudtam
Szóvav aluszom —	Szutyom aludtam
Pérav esem —	Péljom estem
Mérav halok —	Muljom haltam
Ustyav felkelek —	Ustyilom felkeltem
Láv lelem —	Lilom feltem
Mákáv festem —	Máklyom festettem
Mangáv kérem —	Mánglyom kértem

Más féle

Dáv adok — dinyom adtam
Csándáv általengedem — Csándinyom általengedtem
Csiverdáv kivetem — Csiverdinyom kivetettem
Csumidáv csokolom — Csumidinyom csokoltam
Ozidáv huzom — Ozidinyom huztam

Másféle.

Láxáv szégyenlem — lagédgyom szenzenlettem
Lixáv viszem — Ligedgyom vittem
Hérdáv tsélekszem — Hérdgyom tsélekedtem
Mutráv vizellek — Mutrádgyom vizellettem

Másféle

Ászáv Nevetek — ászándilom Nevettem
Chászav /: hász :/ kehölök — Chászandilom kehelteu
Prászráv szaladok, — prászrándilom szaladtam
Pátyáv hiszek — pátyándilom hittem.

XX.

A' Szom segéd Igérül

Ezen verbumrol szom /: vagyok :/ azt lehet meg jegyezni, hogy mivel annak önmagának nintsenek minden üdei, tehát azok kipotoltat hatnak az áváv Igébül /: jövök :/ §. XXXVII

Ennek á pótlást nyujtó áváv Igének, melly á szom nevü segéd verbum helyett szolgál több félé üdöket, változásit látni lehet legsöbban á szenvedö Igék mellett. Külömben az egésznek leixását á XXXVII:il §. azaz 37.

Az Elöltoljárokrul.

XXI

Nevezetesen á pro, pre szórul, /: ráze :/

A' Mit az LII:ik §. Jegyzése tanít, á Nevek-nek változtatása eránt, az Adakozó esetbéli betük Eleserélése dolgában; azt nem csak á Közönséges Substantivumokban lehet használni, hanem minden jelesebb Hegyek, vizek Városok és Tartományok neveikben is p.o. vásárra, törvényesen lenne á dativusban pre Fotroszke; de mivel á pre Elöl utoljáro elesbe tetetik, erre nézve azon k betü, t betüre fordittatik, és Mondatik pre fotroszte, nem pedig fotroszke; pre Budáte, Kanizsáte, nem pedig Budáke Kanizsáke

Budára, Hanizsára. Pre méribuászte halálra, n̄ pedig Méribuászke. #

Eher alkalmaztatólag á LXXII^ik S. példái bár meg maradtak is változás nélkül /: ámi szinte ugy jó, és helyes:/ azonban még is mind ellehet őket egenlő hasonnal, és jó értelmű hanggal ig változtatni.

Pre pányeszte vizre, nem pányeszke
Pro Csoneszte Holdra, nem Csoneszke
Pró Rátyáte estvére, nem rátyáke
Pre Giveszte hóra, nem Giveszke
Pro Dromeszte Országuta, n̄ —
Pre Pchuvnyáte földre, nem pchuvnyáke

azonban midőn az á Hérdéshová? akkor a vánsok nevei á pre nélkül is mondatnak mint p.o. Budáte Budára

Ha tározó
~~Az Egybefoglalo~~ Szavakról

XXII

Nevezetesen
á ná, és má szavakrul, nem.

Jegyzést érdemel mind az irás, mind pedig á Közbeszéd dolgában, hogy akár mi módoknak, mitsoda üdejeben alkalmaztassa is az ember ezen pártikulát nem,

ná az Igék mellé, mindenkor jól üt ki. p.o. ná xáv, nem megyek; nem értettem ná khálilyom; nem szeretném ná kámáhi; nem vártam volna, ná uzsárdyyom ász; azonban még is, mihelyest az Ige parantsoló módba kerül, és ezen pártikula nem, mellije tétetik, akkor á fellyebb emlitett szotagotska ná, általváltoztatik má^ra; és á parantsoló Igék mellett mindenütt á má használtatik, nem pedig á ná. Igy p.o. ezt ne beszélly, igy mondom; má vákér! mert Imperativusban van á dolog. Ne lopy! má csór! ne siess; má szidgyov! ne haragudg má ruzs! mert mind parantsoló módot példáz; azért á ná pártikulát ide az Imperativus mellé soha se szabad tenni, se irásban se kimondásban.

III/ Románo Lilyiben

pál Grammatikákere Dromeszkero szikávibnászte, Uzsándo.

Izigán levelezés

Melly

A' Grammatikai Utmutatáshoz Héfest, Készittetett öszve.

#

Jékto Lil.

I.

Mro piráno láeso Dádeja!

Ná szándos mánge nikává bácht,
tél butere Bersha, Olesz hár mre láese
Dádesz te dikhel; scháj pchenav, káj
Mro jilo, ucse ucse mán dukál csi-
vász tre. Ki odova, me kámáhi, te
Máshkár mre butere, the butere ké-
-ribna, scháj xáhi olesz te pativályárel.

Ándro dova, jékethánе
náshti szándosz vásho dugipen,
Mukela mángē, mro nay pirán eder
láeso Dád! te me ada csáveszkero
Uzslipen náshti kérav; szidgyó-
-váva uzo méri ben, ándro szávoro
csivásztre pcherde mre jilesztár
te kándel.

Uli hávo, káná náy fe-

=der szásztyipen, the náy dugeder gysiviben /: xiviben:/ kámáhi; da duxene, uli jék náy csácseder csi=vásztro lepériben primináhi, me ácsav

O mre gule Náy csácserdere
Dádeszkero jileszkero csávo.

Első levél.

Szerelmes jó Atyám!

Nem lévén nékem soha szerencsém több esztendők leforgása alatt, őtet mint jó Atyámat szemlélni; mondhatom, hogy az én szivem, igen igen fáj mind örökkén.

Erzenérve, ohajtanám, ha azén több, és több foglalatosságim között, őtet megtisztelni mehetnék.

Azonban, együtt nem lehetvén a nagy messeség miatt, megfog nékem engedni legszerelmesebb jó Atyám! ha

ezen fiui kötelességet meg nem tehetem; fogok iparkodni mind halálig, minde nekben tellyes szivemből mindenkor engedelmeskedni.

Hi is midőn legjobb e=gésséget, és leghosszabb életet hiván=nék, de egyszersmind egy leghivebb örö=kös emlékezetet is igérnék, maradok

Az én édes Atyámnak Legigazabb szivű Fia.

Dujto lil, hár mothoviben.

Mro piráno lácso Csáveja!

Lindosz báchtále ada tro lil, hávo tu inke Linája uzo mande bicsádgyál, pátyá mange! hár me olesz kámlyom te ginel, odoleha avávász uzsló te ávszárel, jéktovár mro, dujtovár tro dukálo sorsho.

Gysánesz /: xánesz:/ tu ada

láise, káj me avav /: szom helyett :/ báre pchuro; adáthár Menáshti tut te rodav, tu palo vásh tro dugipen, the tro uzlipen, kia mánde náshti te xász.

Kiodova, káj me + buter ávszá ribnászkeresztár te láv, hár rádoshtya =tár, ná scháj tu te divinesz.

+ diveszesz =ke

Te tuke áddá hi láiso szász =tyipen, me loshánáv; the duxene káj te árákel tut ó szávoro kérindosz Dével, olesz csáise jileha mángáv.

Aés áddá xido! pál bute =re bersha! the tre Dádesztár lepérin =dosz, olesz csivásztre pativályár! uli hávo tut pherde jilesztár, intee uli avrevár kámindosz, ácsav.

Mre pizáne csáveszkero Láisipen kériben =géro Dád.

Második level, mint Felelet.

Szerelmes Jó Fiam!

Megkapván szerencséssen azon levele =det, mellyet te még á Nyáron hozzám küldöttél; hidd meg nékem! valamint én azt olvasni kivántam, azonnal kénte =len voltam Megkönnyezni, elöször az én, másodszor á te fájdalmas sorsodat.

Judod te azt jól, hogy én na =gyon öreg vagyok; innét én tegedet meg nem kereshetlek; te pedig á te messze =séged, és köteleséged miatt, én hozzám nem jöhetsz. Erre nézve hogy én napon =ként több könnyhullatást kapok, mint sem vigasztalást, nem csudálhatod.

Ha tehát néked jó egesse =ged vagyon, én örülök; és egyszersmind hogy tégedet á mindenhato Isten öriz =zen, ötet igaz szivembül kérem.

Légy tehát életben, több esztendök léforgása alatt! és á te

Atyádról megemlékezvén, őtet min-
-denkor tiszteld! Ki is teged tellyes
szivemből tovább is ohajtván, mara-
dok

Szerelmes néked
Jó Fiamnak

Igazságtévő
Attyád.

Trito Lil

Pchrála!

Dukále jileha schunindosz tro ergya-
vijen, hár merzetno csórijen; szoha tu
akánek tuke peszke sztáriben, mange
pako, the szávore tre Národoszke láx-
=vakériben kérdgyasz; pátya mánge,
káj tu mán odoléha, ákána adetyi
márdgyal, káj me pál ada tut te
dikhel, úli nákámáv buter nikává.

Pro dova ács tu ergya-
vo odoj, káj tu szál ákánek! Scháj
tu te xánesz, káj me vásh oda

feder loshánáhi ujre tro Mériben,
hár ujre tro béngaszkero csorijen.

Odoleszke mángáv tut, sziklyov
jékvár pchrál tro bibáchtálo périben!
Kánde alav, uli mánge, the uli tre Náro-
-doszke! Má kér zián ávzevár nikászke!
Péhir tu csivásztre godgyarikáne án-
-dro tri buti! ávka scháj tu te ávesz,
divesz diveszesztár pativalyeder Mánush;
hávo ni tuke peszke ná kereha ergya-
=vijen, ni nikász ná lixáha ujre
csorijen.

Bocsátin (: Muk :) mán-
-ge! Káj me tuke jál ádále tre bi-
=dévleszkere kéribnászte zoráleder
jehendgyom csácsijen. Arák tut feder!
ács andró szávoreszte lácseder! odeha
me ácsáv.

Mre bilácse
pchráleszkero

Lácso sziklá-
=ribengéro pchrál.

Harmadik levél.

Ötsém!

Szomorú szivvel halván á te rosszaságodat
Mint á te gyülöletes tolvajságodat, mellyel
te most tulajdon Magadnak fogságot,
nékem pedig, és Mindennénű Kokonságod-
nak gyalázatot szerzettél; hidd el nékem
hogy te ezzel engemet annyira megbántot-
tál most, hogy erentul téged, még látni
se kivánlak többé soha is.

Erre nérve maradgy te gonosz
ott, á hol mostanában vagy! tudhatod, hogy
én erenért inkább örvendezném á te halá-
lodon, mint á te ördöngös tolvajságodon.

Eher alkalmaztató láy te hát,
Kérlek tégedet, tanully egyszer á te szeren-
csétlen eseteden! Fogadj szót nékem is,
és á te nemzetséged nek is! Ne tégy más-
kor kárt senkinek! járj el te mindenkor
á te dolgaidban okosan! Igy lehetsz

te naprul napra bersületesebb ember,
á ki se tulajdon Magadnak gonoszt nem
fogsz szerezni, se mást á tolvajkodás-
ra nem fogsz vezetni.

Borsáj meg nékem! hogy én
Eren istentelen tetted után te néked
az igazságot erősebben megmondottam.
oltalmazd Magadat gyorsabban! járj
Mindenekben igazabban! Ezzel mara-
doh

Néked
rossz Ötsémnek

Igaz oktató
Bátyád.

Sztáxto Lil.

Gulo Pehxála!
Pixáno láiso Narodona!

Mothoviben

Gysanindosz Me adá láise, káj mro
Ergyavo kériben, hár o kérdo Kungálo

csoripen; ani Oleszke, ani buteze ná-
rodoszke ná ánél rádoshtya; uva fásch
ada, jék merzetno, the dukálo láxvá-
=kériben; Me scháj csacsikáne pchenav
ávka mán dukál Mro Bengászkero ergya
vipen, káj me feder kámáhi, ángál szavo-
=re Bolipnaszkere Manushepte te mérel
hár khére kio mre národoszte, te szidgo
=vel.

Uvá, szo me Ángleder ná
xánlyom, oda akánek humte dukale
jileha, the jéka csivasztra Lágysáha mre
csacsune Zianeha te sziklyovav. Man
=gáv Mro gulo Pchrál, nek mukel mán-
=ge! Me friminav fcherda Zoráha,
káj me ná kérává butevár nihávo er-
gyavipen; uvá kándindosz aláv szávore
lácsenge, the ná fátyándosz nikászke
O Mirechsztár, mán lácsáráva. Ki
odová áddá, nek gysivel báchtá-
=le, kámel.

Leszkró Pchrál

Negyedik levél.

Jelelet

Édes Bátyám!
Szerelmes Jó Rokonyom!

Tudván én azt jol, hogy az én Gonosz-tse-
=lekedetem, mint elkövetett tolvaság beli-
tettem, sem magának, sem á többi Ro-
=konyságnak nem szerez vigságot, hanem
e mellett egy utálatos, és fájdalmas
gyalázatos; igazán mondhatom, ugy
fáj nékem ezen fokolbéli gonoszsá-
=gom, hogy jobb szeretnék az egész vilagon
lévő emberek előtt meghalni, mint
haza az én Rokonyimhoz kiván kozni.

Azonban ámit én még eddig
nem tudtam, azt most kentelenittetek
fájdalmas szivvel, és egörökös gyalázat
szenvedéssel magam Itulajdon Kárával
Megtanulni; kérem édes Bátyám
bocsasson megnékem! én fogadom
tellyes erőmbül, hogy többé nem

fogok tenni semmi gyuoszságot;
hanem szórfogadván minden j ámbor
szivűekkel, és senkinek hitelt nem ad-
ván az Gyeurelenek közül, maga-
mat meg fobbitom. Erre nézve tehát
éllyen szerencsésen!

Hivánnya

Az Öttse

Pánxto Lil

Guli Dája!

Pringysázindosz ada csacsikáne, káj
me lá* nay ucseder te kámav, the kámin-
=dosz mán nay feder dukál; káj me vásh
o dugifen, lá ná scháj te dikhav, ná
scháj te fativalyárav.

Pcherda rádostyáhá me uzsá-
=rav, adale báchtále divesz, fehrál o
hoszte me csumidav lákro vasht.

* másh-kár szávozen-de

Androdová uli inke, kájsi
akánek Joj naszváli hi, me pakó kor-
=kori, pál o folyi, pál ó véscha, na tro-
=máhi te xál; mangav mri guli Dája!
Nek mukel mange! Káj mro csájá-
=kero csácso kámifen, me na scháj
te szikávav; uli ávka gyasánel ada
Káj mánge lákro naszvalifen akáná
ozilo mériben t'avel!

Vásh oda adda, nek dél
o Dével láke feder szásztyifen! the
pál batere bersha dugeder gysidgifen.
Acsindosz

Mra Dajakero Lakri náy feder
Csáj.

Ötödik levél

Edes Anyám!

Esmervén azt jól, hogy én magát

Mindenek között legjobban szeretem, és szeretvén legfőképpen fájlalom, hogy á messzeség miatt meg nem láthatom, és meg nem tisztelhetem.

Tellyes Örömmel várom azt á szerencsés napot, á mellyen megcsokolhatom á kezeit. Azonban még is áni bármostanában beteges+, és jedig egyedül magam á mezőkön 's az erdőkön nem bátorkodnék menni; Kérem éder Anyám! bocsásson meg nékem! hogy az én leányi buzgó kivánságomat ki nem Mutathatom; egy is tudja azt, hogy nékem egész halálom légyen á maga betegsége.

+ légyen is

Erre nézve tehát, engedjen az Isten maganák jobb egésséget! és több esztendők leforgása alatt, hosszabb életet! Marudván

Az Anyámnak Legjobb Leánya

Schovto Lil, hár mothoviben.

Mri guli csáje!

Parikérav o Dévleszke, ákánek buter nászom Nászváli. Dá ávoka pchenindosz, uli ada scháj te vakérav, káj divesz diveszesztár te avav feder szászti, hár ángl eder

Androdová uli inke me na tromav lácsa chutyáha báre but áni te cháv, áni te pijav; uva csivászte jék jék csulo, the csulo, rázindosz y pcháza the duga Shilalásztár, ándro hávi me ávávasz páshli buter bershesz=ke

Ki odova áddá! me tut csumidáv Mri guli csáje! kamindosz, káj uli tuke te dél o Devel csácso szásztyijen! Káj me, kánd tut xává te dikhel, scháj te csalávav ándro báchtálo terdgyijen, szoha ácsindosz

Mrá csájákero Náy guleder Dáj.

Hatodik levél

mint Felelet

Édes Leányom!

Hálát adok az Istennek, most már nem vagyok beteges, sőt ugy szolván még azt is Mondhatom, hogy Naprul napra jobban egésséges vagyok mint az előtt voltam. Mindazonáltal még is, nem bátorkodom jó izléssel nagyon sokat se enni, se inni; hanem mindenkor egy egy kevéset, és kevéset; zettegvén á Nehéz és hosszas hideglelésstül, á melly ben feküdtem, több esztendők leforgásáig.

Ezen okza nézve tehát, én tégedet csokollak édes Leányom! ohajtván hogy néked is engedjen az Isten jó egességet! hogy én á midőn elfogok menni meglátogatni, jó és szerencsés állapotban találhassalak! mellyel maradván, vagyok

néked Leányomnak

Legédesebb Annya

Éftató Lil.

Morze!

The kamahi te Xánel, Kána? the Káj avela Forosz, pál ádále Gonesztе Andro amaro fáshalo? Te schungál várekásztár, mángáv tut, odoleha áv vza mánde! Káj ávka amen szoduj te scháj gysász dugysene inke pál o jékte divesztesztе, uz ó varehávе thanesztе, vásh o bátedere bi dáralipnászte, Me mze grásztenva, tu tre Khuxencza!

Te tu aveha kia mánde scháj ável, káj me tutár khinava tre kuxen, the pále áni ná rodava ávxe, áni ná gysáva odgyáder.

Odolesztе áddá szidgyov adáj the odój te pehucsel ándro háveGávesztеave-la fontsz? te tu ada scháj gysáneha, pre ada félyijen uli mánge uli tuke Hereha varehávo dobiniben, odoleha acsáv

Iró

Nay Feder Mál.

Hetedik Levél

Pajtás!

Szeretném tudni mikor? és hol fogl en ni vásár ebben á holnapban, á mi kerübe tünkben? Ha hallottad valahitől, kérlek tégedet, jöjj hozzám az onnal! hogy ugy mind á ketten együtt elmehepünk, még azon az első napon, egy bizonyos helyig á Nagy obb bátorság kedvéert! En azén lovaimmal te á te csikaiddal!

Ha te hozzám elfogsz jönni, meg esketik hogy én te tőled meg fogon venni, a csikaidat, és azon esetre, se nem fogok kezesni mást, se nem fogok odabb fárodni.

Erze néza tehát siess akár itt akár ott kérdezőskedni, hogy mellyik falu:ban fogtartatni vásár? ha te ezt meg tud:hatod, azon esetre nékem is, magadnak is fogsz valami nyereséget szerezni.

Ezzel Maradok

Á te Legjobb Barátod

Ohtáto Lil.

Motho-viben

Mró Gulo Málá!

Hia mánde bicsádo tro lil, preko ics ráti lindosz, odoleha pchueslom szávo ze szomfredásztár, the Národosztár, káj ávelasz ándro amaro páshálo forosz? vaj angleder, vaj paleder? uva ná gyszanindosz niko varesro csácsipen te pchenel; ima! ákánek adda, me tuke pre xániben the pre chalyoviben dáv, káj pál ada eson, ná schój ámen uzsázasz nihavo forosz; odoleha áddá uli páleder thulyár tre kuzen, káj avka buter dobiniben te schój lész! ács szászto, Hámáv

Iro Náycsácseder Mál.

Nyoltzadik levél

Édes Pajtáson!

Felelet

Hovrám utasitott leveledet, tegnap
elött estve meg kapván, azonnal kérdez
:ten mindenfromfredtol, és esmerv ro
konytól, hol lenne ámi tájjékunkban
vásár, vagy elöbb, vagy utobb? hanem
nem tudván senki, valami bizonyossat
mondani; ime! most hát tudtodra, és ér
tésedre adom, hogy ezen holnap alatt, nem
várhatunk semmi nemű vásárt. Inner
tehát tovább ij hizlald á csikaidat
hogy ugy több nyeresége kapkass!
légy egészegben! kivánom
Mint
te

Legigazabb Bará
tod:

Ennyáto Lil

Mro piráno láeso csaveja!
Schunindosztro ándro csortipen, the Nászváli
-pen szándosz terdgyipen, te bár ada ná
gysánav te tyknajarav, vásh ó mro csacsuno

csortipen; da uli inke tut láese alaveha
te ikézel uz ó meriben, me nápobiszteráva.
Hi odová adda, csáese jileha
tut me mángav, szidgyov tu divesz divesz esztár
szávoro ergyavipen te prásztál! ávricsande
pako, andro szávore tháneszte csivásztre lá
=cso te kézel! Ávka pálmze alavenge pehi
=rindosz, csáese uzsázeha tulce, jékassá
:csuna bácht, the vazehávo géripen.
Hájti ádda szávoro kérin
dosz Dével, hávo dikhel Hászkero kaszkero
jilo, uli dikhel leszkro láeso kériben;
olesz bi pátyákero na mukel; feder hi
adda tulce tze Devlesz, the tro báchtalyi
:pen angál trá ják te ikérel, uli andro
Nászvalyipen uli andro csortipen
hár ergyavipen te rodel. Kánindosz
addá oda káj ada mange hi nay báze
:der rádosztya, mangav tus, kánde
alav szávorenge, avka arakindosz
tus szávore ergyavipnásztár, the ágo

Vindosz tro gysi viben, scháj tu te zá-
kesz szávo báchtályiben, ufre szosztesszál
tu kérdo. Ács ándro lacso szásztyiben
vz ó butete bersha!

Juke Kámel Tro piráno Dád.

Hilenszedik levét

Kedves Jó Fiam!

Halván a te mind szegénységben, mind
betegségben levő sorsodat, ámbár azt
Meg nem tudom is könnyebitteni, á
magam tulajdon szegénysége miatt; de
Még is jó tanátsal téged táplálni mind
halálig, ét el nem fogok felejtkezni.

Erze nézve tehát igaz szivvel
kérlek, igarkodjz napon ként minden
rosszat kerülni! ellenben tedjz min-
denütt minden jót Megtenni! Igy azén
tanácsom mellett járván, méltan vár-
hatsz magad nak jó szerencsés, és

igaz boldogságot; mivel tehát az a minden-
-ható Isten, á ki látja kinek kinek á
szivét, látja is azó tettét, azt kege-
-lem nélkül nem hadja; jobb tehát az
Istent, és á magad boldogságát sze-
meid elott viselned, á betegségben is
a szegénységben is, mint á gonoszságot
keresned. Tudván tehát azt hogy
ez nékem legnagyobb örömem, kérlek
engedelmeskedj mindenekkel! igy öröz-
-vén magadat minden gonosztul
és az éltedes el végezvén, megtalálha-
-tod azt, á boldogságot, á melyre te-
remtettél. Légy jó egésségben szá-
mossabb esztendőkig, kivánnya

Néked

A te kedves Atyád.

#.

IV. Shov chárno vákéri ben,
hávo
szávoro Manush scháj te kérel
Andro forvszte, pál Khinibnászte
the bikhinibnászte, kána kámel
uli peszkee, uli ávreszkee, láesa
bácht, te rodel.

H. Az rövid Beszélgetés,
mellyet
Minden ember meg tehet á vásárban
az adás és vevés mellett akkor, á midőn
Magának is, másnak is kiván, jó
szerencsét keresni.

Vásári Beszelgetés
Foroszkero Vákériben.

Első
Tékto

Őtsem!
Kinek hivnak Téged?
Péternek.
Itten laksz helyben?
Nem.
Mitsoda fálubol való vagy?
Szigeti Falúból
Hová mensz?
Kanizsára, Vásárra.
Mit veszel ott?
Egy lovat
— Tsikót
és Hét fekete lovat.
Pali!
Te is megjöttél?
Mit árulsz?

Pehrála!
Kászke tut Arháren?
Petroszke
Adáj béshesz ándro tháneszte
Ná.
Ándrál száve gáveszte
Szál tu?
Andrál szigeteszkere gáveszte
Hiá gysász?
Pre Kanizsáte, pro Foroszte
Szo Khinesz odoj
Téke grásztesz.
— Kuresz.
The duj kále grasztesz.
Pavlóna!
Uli tu ávlyál?
Szó bikhinesz?

II.

Egy Monyast, és két fejér csikót.	Jéke kurdesz, the duj párne khuren
A' Felesegem pedig Egy tehenes	Mri romni pako Jéka Guruvnya.
Mire tartod á te fejér csikaidat?	Upre szoszte ikéresz tre párne khuren
Két száz tizen öt forintra	Upre duj shel deshu pángys szomnája.
Kitől vetted őket?	Kásztár khingyal olen?
A' Földes Uramtul vettem	O pchuvjákere Rásztár khingyom
Hogy akarod eladni?	Szár kámesz te bikhinesz?
Utolsó ára lészen	Agorálo áhor avela.
A' háromszáz negyven forint	O trin shel, shtárvár deshszomnája.
Ne tartsd olly drágán!	Má ikér ávká kucse!

III.

Minthogy nagy á drágaság	Kájti báro hi o kucsipen.
En is kéntelen vagok á drágáságra tartani.	Uli me humte upre kucsipnászte te ikérav
Kérlek szépen, add oltsobban!	Mángáv tut shukáre dé lásztneder
Nints most olly oltsóság hogy oda adhassam.	Náhi ahánek átyi lásztnyipen, káj me schájte dáv avka.
Hány esztendős á Monyasod?	Kityi bershesskero hi tro kurdo?
Három esztendős.	Trin bershesskero hi.
Azután	Pále
Hány esztendősseh á vörös tsikaid?	Kityi bershengere szán tre lole kuren?
És fejér lovaid?	The párne graszte?
A' tsikaim 2. esztendősseh	Mre kurenszán duj bershengere
A' lovaim pedig 7. esztendősseh.	Mre grászte pakó éftabershengere szán.

IV.

No mond Meg igazán
Hogy fogod adni nekem?
Üss fel velem!
Hát cserelly meg!
Nem ürhetek fel
se nem tsezélhetek.
Jó egességet!

No pchen csacsi=
=káne, kityi
deha mange?
Csálav upre mantza
Hát páruv!
Ná scháj te csalá=
=vav, áni ná scháj
te paruvav.
Láco Szásztyipen!

Második Beszélgetés
Dujto Vákériben

Jóska!
Mit álmodtál ebben
az ejtszakában?
Lessze jó vásárod?
Mikor érkeztélide?
Még délelőtt
Hivel?
A' Bátyámmal és
á nenémmel

Josheja!
Szó diklyal szuno
ádgyá záti?
Avela li lácso forosz?
Kána ájlyal
adorde?
Inke ángál délószte
káhá?
O pchráleha the
y pchenyáha

V.

Láttál e bizonyos
szép lovakat?
Még nem láttam.
Igaz hogy én talál=
tam egy pár szepőreget
De mind á kettő
vak.
A' Magadét nem ad=
nád el?
Nem tudom.
Jól meg nézd!
Mellyikek nagyobbak
és hosszabbak?
A' tieid e? vagy
az enyimek?
A' te lovaid egésé=
=gessebbek hanem rő=
=videbbek
Az én lovaim pedig
nagyobbak is kövérebbek is.

Diklyal li varcháve
shukáre grászten?
Inke ná diklyom.
Ehi lacso, kájme
záklyom jék páro
shukáre pchuze.
Uva szoduj kotro hi.
Peszkre ná bikhine=
=háhi?
Na gysánav.
Lacse dik!
Száve szán bázeder
the dugeder.
Ire li? vaj
mre li?
Ire grászte szán szász=
=teder, uva szán chár=
=neder.
Mre grászte pakor
szán uli bázeder, uli
tchuleder.

VI

Ugy gondolom hogy az á ló sánta is, vals is

Én pedig nem akarok se tsunya se hibás lovat venni.

Futtasd meg azt á két fekete lovat!

Fogd be ákét fiatal csikót!

Tudnak e sebesen szaladni?

Nézd meg egyszer-mind, mellyik fogatlan á kettő közül?

Én esmerem őket de se egyik se á más-ik nem fogatlan

Ávka Mishlinav Káj ada grászt uli láng hi, uli Korro hi.

Me pako na kámav te khinav, ani Xungále, ani Zánesz kere grásztesz

Dé te prásztál ole duj kále grászten.

Dé andre ole duj térne kuren.

Xánen li szik te prásztán?

Dik dugysene szavo hi bidándeszkero o dujendár!

Me prinxárav olen

Da ani jék, ani aver náhi bidándeszkero.

Tudod e?

Hogy máskor is meg csalt engem egy vén Tzigán.

Utóbb elsem is tudtam őket adni

Kilovai ezek?

Á Komáme!

Ezegy! Kérlek ezegy!

Keress egy szép Kantzát!

Fogok valami 4. forint borra valót adni.

Haza akárnék még ma menni.

Kérlek kérdezd mindenektül!

Még az Urahtul is, á parasztoktul is.

VII.

Xánesz li?

Káj me uli avrevár csordgyasz jék pchuro Rom.

Páledor na xánlom olen, ni te bikhinel.

Haszkero szán adale grászte?

Mre kirveszkero szán.

Xá! mángáv! xá!

Rode jéka shukára grásztnya!

Dává tuke varesze shtár pomnájen pibnászkere.

Me kámáhi khére te xál, inke adadivesz

Mángáo pchues! Szávorendár

Inke, uli o Raendár uli o gáxendár

VIII. Ha láttak e vala=hol egy jár ditsé, retre méltó fiatál lovat.
Azután jöjj Ihozzám!
Egyél igyál velem!
Minthogy sokat jártál ide s. oda
Ugy se kérdeztem még
Ettél e? ittál e Mái napon?
El tőhetsz velem ha akarsz
Jel is ülhetsz á Kotsimra!

Te diklyám li? avrete jék páro á Háribnaszkere Térne grászten.
Pále áv uza mánde!
Chá! pij mantza
Kájti but pchiz=gyasz ádáj odój.
Uli ná pchuklom inke
Chályál li? Pil=jál li adadivesz?
Scháj tu te xász mancza, te tu kámesz
Uli scháj tu te beshesz upre mro verda.

Harmadik Beszélgetés
Trito Vákériben

Já

János!
Láttad e á Péternek az apját?
Láttam.
Hová méne?
Az ő Nénnyéhez.
Messze van e?
Nintsen nagyon messze
Fog e jönni Mostanná=ban?
Ugy tetszik nékem most jön
Akarna e vala=mit venni?
Nem tudom
Hát néked szolgále jó szerencse?
Egy kevessé.
Kérlek téged Mond mey nékem!

Janusheja!
Diklyál li Petrosz=kero Dádesz?
Diklyom.
Hia xálász?
Uzo lesztera Pchenyáte
Szi li dur?
Ná ne báre dur.
Áveha li akánek
Mánge hi szuno ákáná ável.
Kámláhi vállesso te khinel?
Na xánáo
Hát tuke szlu=shinel li láesa Bácht?
Jék záloga.
Mángáv tut jehen tu mánge!

Kié eza tsunya ló?	Kászkero hi ada xungálo grászt?
Az engim	O' Mreszkero.
Nem tudnád	Ná xánelahi ko
Hi birja ezt á vásárt?	ikérel ada Forosz?
Egy Falusi Ur.	Jék Gáveszkero
Es annak Báttya annak Nénnye.	Ráj The leszkro Pehrál, leszkri Pchén.
Ki az élő á három Kozül?	Ko hi xidó ó trinendár.
Maga az assrozyság	Korkori y Ráni.
Hová menszte moss?	Kia xász tu áhá=nek?
Sohováse megek.	Ná xáv ni kathár.
Vagy mit keresel?	Vajszó rodesz?
Egy embert	Jék Mánushesz
Hi az?	Ko hi ada?
A' Jáger.	O' véshengéro
Miért hi vánod Keresni?	szoszke kámeszte rodesz?

A' Földes Uram mondotta	Mro pchuvnyáke=ro Ráj pchendgyász
Hogy kiáltsan ide őtet!	Kój te vicsinav ádorde olesz!
A' Bognárral egütt.	O verdengéréha duxene.
Mit beszélnek az emberek?	Szó vakéren ó gáxe?
Mi ujságot mondanak?	Szó névipen pchenen?
Hallottad e te?	Schundgyál li tu?
Egy kevessé értettem.	Jék csúlo Chálilyom.
Mi móddal?	Szoha?
A' 80. esztendős apus is megérhezett	Uli ó schtárvár bish bersheszkero Dádoro ávlyász.
Es annak á legőre=gebb fia	The ó leszkró Náy pchuxeder csávo.
Mint egy nagy ló tsiszát	Hár jék báro Tyshéra
Es ló Kereskedő	The grásztengéro.

Ezek mondják
Hogy az éppel ellopta valaki
A' Gazda lovait.
Meglehet e?
Hogy hidgyek azoknak az emberekk?
Nehezzen
Azonban, hu én tudnám.
Mifog nékem fizetni az az ember.
Én meykezestetném magam is.
Nagy Kár
azért á betsülletes emberért.

Ádalen pehenen.
Káj ádgyá záti vazeko csordgyasz
Ogozeszkezegrászten
Schájli te ável?
Háj me pátyáv odole mánuschenge
pehdze.
Ándrodová, te me xánáhi.
Szó potyineha mánge ada mánush
Me scháj ~~te~~ dáhi te rodel, uli kozkoró.
Báro Zián.
Vásh odole pativálye mánushesztle

Negyedik Beszélgetés.

Schtázto Vákériben.

Péter!
Kérlek tégedet szépen.
Gőpp egy kevessé hozzám!
Minek?
Holnap regvel elfogunk menni á vásárza.
Kivel?
Az én bátyámmal és te veled.
Erre nézve tehát
Most egyél és igyál velem!
Azután Maradgy nálunk!
Szerelmes Bátyám!
Botsáss mey nékem!
Nem Marad hatok itt

Petrona!
Mángáo tut schukáre
Áv Záloga uze mánde!
Szoszke?
Táhá zátyáhá ámen xálaha pre pozoszte
Káhá?
O'mre pehráléhá the tuha.
Hi odová áddá
Ákáná chá! the pij!
Mancza.
Pále t'áeshel hi ámende!
Pizáno Pehrála!
Bocsátin mánge!
Me ná scháj te áesáv ádáj

XIV

No nemenny sohova!
Valamit akazok dol„ goztatni vele
Nyugodj le á mi Házunknál!
Akár á szobában á ruháim Között
Akár az Istálloban á széna hegyett
Ez, Bátyám! Meg nem eshetik
Ugy sem megyek én el á vásárza.
Miért?
Mert nincs nékem penzem.
Fogok én adni néked hakell
Meglehet haragszol te valakize

No mágysá nikáthár
Vareszo kámár te dáv te kérel tuha.
Szóv ki ámáre kéreszte!
Vaj andró khér
Máshkár mre gáda
Vaj ándro Shtáli
Upre pre khászte.
Ada, mro Dehrál!
na scháj te avel.
Ani avka me ná gysává pre forosz szoszke?
Hajti ná ne mange lovo.
Me dává tuke te pekál
Scháj te avel, rushesz tu upre kászte.

XV.

Én senkize se haragszom
No hát fogadj szót!
Senki se fog itt meg sérteni téged.
Ugy tartsd magadat
Z kérlekar Istenért
Mint embersegés ember
Nem mint egy gyűtt ment.
Mentsen Isten! rosszat kivánni
Haá doloz ugy van.
Es ejfél előtt el fogunk menni vásárza
Ugy itt fogok hálni ma
Mert holnap délután
Én fát akarnék vágni

Me na ruszav upre nikászte
Nó adda kande alav!
Niko ná mara vela tut ádaj
Ávká ikér tut mángáv vásh ó Dével
Hár játi válijo mánush
Ná hár jék mursh
Ázákel Dével mizech te kámel.
Te y kóvá szó hi
The ángál jéfásh rát gysáhá ámen pro forosz
Ávka szovava adaj adadivesz
Kájti táhá pále dé„ loszte
Me kámáhi kászte te csinel.

Azután fedig bort
fogok kezesui
Nyezeségre
Ha ezen kéresemet
megfogja lenni Bátyám
Ugy én is megfogok
Maradni
No most ditsérem
a te akaratodat
Mert én félnék ma-
gam menni
A Merőkön és er-
-dőkön keresztül
Igy fedig bátrabb
fogok lenni
Több jót is vásha-
-tok
Ha igy jobban meg
esmerse engem
Jobb szivvel is fogsz
hozzám sietni.

Pále pako, me ro-
-dáva mol.
Pre dobiniben
Te ada mro mángifen
Héravela Pehzála
Ávka uli me
aésáva
No akána ázsáj
-Nav tro kámifen.
Hájti me dázáhi
korkozo te xál.
Prékál ó polyi
the ó vésha.
Avoka pako bá-
-triveder avává.
Uli buter láeso
Scháj me uzsáraw
Te ávka feder mán
prinxázesz
Uli federe jileha
szidgyoha ria mande

Ötödik Beszélgetés

Pánxto (: pángysto :) Vá-
-kériben.

No Mutassunk hála
adást az Istennek!
Hogy mi vegtéze
itt lehetünk
Egész erivel azon fo-
gok lenni.
Hogy sokat elis
adhassak!
De sok szép csikó-
kat is kezeshessek!
Mert dél után né-
kem igen kell sietnem
Jó napot ötsem
Antal!
Adgyon Isten ma-
gának is!
Mikor jöttel?

No szikávász
párikériben ó Dév leszke
Háj ámen pre ágor
ádáy sháj te ávász.
Pehezda zozáhá ada
kérává.
Háj me scháj uli but
te bikhinav.
Da uli but schukáre
kuzen te zodav!
Hájti jále délószte
mánge pekáll báze
te szidgyovel.
Láeso divesz Pehrála
Antona!
Dé Dével uli oleszke!
Háná ávlyal?

Még tegnap előtt Hivel?	Inke preko ics Káhá?
A' Falubeli emberek=kel	O Gáveszkere Gá=gysendcza.
Örülök hogy fo egés=ségben látlak	Loshánáv, káj ándro lácso szásztyipen tut dikav.
Mivel hallottam hogy egy két Napok előtt fekűdtél	Kájti shundgyom káj ángál jék duj diveszende avá vász páshló.
Van e drágaság? Nintsen	Szi li kucsipen. Ná ne.
Lehet Vargát találni	Scháj li Mortyen=géresz te rakel.
Láttam együtt Hettőt is	Me diklyom dugysene uli duj.
Kivánok hozzá fó szerencsét	Me kámáv hi oda lácsi bácht.
Sietek cserélni menni.	Me szidgyovav te pa=ruvav te xál.

Hát maga Bátyám!	Hát Jóv Pchrála!
Hol jár?	Káj pchirel?
Meglehet el is felejtette	Scháj te avel, uli fo=biszterdgyász.
Miért jöttünk mi	Szosztee géljám ámen.
Én nem felytet=tem el	Me ná fobiszter=dgyom
Hanem elvesztettem á fénzemet.	Uvá Náshádgyom Mro lovo.
Hány forintot?	Hityi szomnájen?
Hetven ötöt	Eftavár desh the fángys.
Ej nebuslakodjunk!	Ej ná brishinász ámen!
Ha egyszer á meg esett káron nem Hommyebithet az ember.	Te jékvár, phrál ó péle Ziáneszte, mánush ná schaj te lokárel.
Mennyünk á Mészá=rushoz!	Gysász kiá Mászen=géreszte!
Együnk ott egy falatt Malatz hust!	Chász odoj jék koter Bálicsho!

Igyunk egy korsó jó bort	Pijász jék Kóro lacsi mol.
Azután a Lovásár=ba menvén	Pál to andró Grásztesz kero gysán=dosz
Én is fogom ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Keresztetni.	Uli me dáva te rodel
Az elveszett fénzit	Lesztero násháda lovo
Azonban még is.	Ándrodova uli inke
Felejtvén á Kárát	Pobisztérindosz ó Zián
Mondja meg a kiván=ságát!	Nek pehenel leszk=ró kámipen!
Mit akatna venni?	Szo kámlahi te khinel
Mit tsezelni?	Szo te paruvel?
Mit kivanna el adni?	Szo kámláhi te bikhi=nel?
És mit hazahaj=tani?	The szo khére te trádel?
Á mi ben lehet fogok könnyebséget adni	Andro szoszte schaj t'ável, Lokipen dáva.

Isten hozott Koma!	Dével tut ángyász Kirveja!
Mit igérnél ezért az egy fáz tsikóért	Szo priminehái vásh oda jék páro Huzo
Valami 200. ftot	Varesso duj shel szommájen.
Ezen az áron még nem adhatom	Prál adale áhoreszte inke nascháj te dáv.
Hanem ha te szebbet és jobbat találsz	Uva, te tu shukare=der, the feder rákesz
A te fárvadságodat meg fogom fizetni.	Iro tyhinyovi ben potyinává.
Nézd meg ezeket!	Dik olengen
Mellyik pár jobb?	Szavo páro hi feder?
— sántább?	— — — bángeder?
— varabb?	— — — korreder?
— tsunyább	— — — gysungaleder?
— rövidebb	— — — chárneder?
— alább való	— — — puráneder?
— feretebb	— — — káleder?
— vörössebb	— — — toleder?
— fejérebb	— — — párneder?

Fiatallabb	Téxneder
Okossabb	Gogyáveleder
Hosszabb	Dugeder.
Egeszegesebb	szászteder
Szebb	shukáreder
Nagyobb	báreder?
Hissebb	tyknéder.

Mondom ezeket jol ki nezzed!	Pchenav odolen lacse avzi dik!
Mert ha mey fogsz tsalni	Te tu Chochave=ha mán.
Én is téged mey fog=lak vetni.	Uli me csiverdá=vá tut.
Külömben	Avricsánde
Ha többet fogsz dol=gozni mellettem	Te buter butike=réha fálmánde.
I több jenzed is fog lenni néked	Uli buter love tuke avena.

Hérlek Koma!	Mángáv kizveja!
Legyhát jó ember!	Ács áddá lácso mánush!
En is jó leszek	Uli me lácso ávava
Először is tseréldel á Hantzámat!	Uli jéktovár pa=ruv mrá grasztnyá!
Arután végy három pár őzeg fejérlo=vakat!	Pále khin trine páre pchuze páxne grászten!
Igy végtére örömmel mehetünk haza	Avka pre ágor rádostyáhá schäj ámen khére te gysász

Hatodik Beszelgetés
Shovto Vákériben

Á beteges vén apa tanitja azö fiatal gyermekét	Ó nászválo pchuro Dád, Sziklárel peszkre térne csávesz
Szerelmes jó Fiam!	Piráno lácso csaveja!

Látván te azt.
Hogy én fölötte be-
-tey vagyok
De külömben is,
Mint Nagyon örey
Köztetek több esz-
tendőkig nem lehetek
Ha az én kiváuságom
szerént kivánsz te
is járni
Ha engem most is,
mint előbb igazán
kiváusz tisztelni
És tőlem jó lélek-
-kel ezen á földön
el maradni
Kérlek téged

Dykhindosz tu ádá:
Káj me náy ucseder
Nászválo te szom.
Uva uli avricsánde
Hár báre tehuro
Máshkár Jumende
Uzo buter bershá
ná schaj te avav.
Te pál mro ká-
-mijen kámesz uli
tu te gysász.
Te mán, uli áká-
-na hár angleder
csácse kámesz té
pativalyáresz
The mándár láczá
vodgyáha, pchrál
adgya thuvnyáte, te
ácshovesz.
Mangav tut.

Járj az én tanátsom
szerént!
Vedd tellyes jó szivü-
-séggel
A mit mondok
Tartsad szemed
előtt
Á mire oktatlak
Nints Nagyobb örömem
De nem is lehet
Nints fájdalmasabb
agságom, denem
is lehet.
Mintha látom áte
rosszaságodat
Erre nézve
Nem másért, hanem
á Mindenható Iste
nért

Pchir pál mre
alavenge!
Lé pcherde lácse
jileha
Szo me tehenáv.
Ikér ángál trájáh
Ugre távo tut sziklyá-
-ráv.
Náne mánge báreder
radostya
Da uli ná schaj t'ável
Ná ne mánge dukaleder
Sztárosztya, da uli
ná schaj t' ável.
Hár te dikhav
tro ergyavipen.
Ki odova.
Ná vásh ávleszte uvá
vásh vszavoro kerin-
-dosz Dévleszte

És á magad boldog=ságáért kérlek	The vásh tro ~~pesk~~ pesk=ro gérifen mángáv
Igazkodj mindent jol tenni!	Szidgyov szávoro lácse te kérel.
Tanully mindenkor Naprul napra igazabb lenni!	Sziklyov csivásztre divesz diveszesztár csácseder teável.
Fogadj szót mindenekk	Hánde alav szávozenge!
Ug vásharsz te jó szerencsér	Avka schäj tu te uzsáresz lácsa B'ácht.
És igaz boldog ságot	The csácso Gérifen
Erze nérve	Odolesztár
Ha te beszélsz beszélly okosan!	Te tu vákéresz vakér godgarikáne
Ha te dolgozol dolgozz igazán!	Te tu butikéresz Kér csacsikáne!
Ne hadd másta soha a te dolgodat!	Má muk upre ávreszte nikává tri buti!

Senkit meg ne thufolly!	Má Láxár nikász!
Senkit roszza ne ingerelly!	Nikász upre ergya=vipnászte má ikér!
A' más hibájár felejtsd el!	Avzeszkero Zián probisztér!
A' Magad fájdalmár fedj viseld jó szivvel!	Tri dug packo ligysa lácse jileha
A' rosszat ne ditsérd soha!	O ergyávo má azsár nikáva!
A' jót ne gyülöld	O Lácsipen ma mer zetin!
A' sinlödöket ne nyomorgasd!	O Nászvále má jumin!
Jégy jót á szegé=nyekkel	Kér lácso o csorzozencza!
Ez az, édes Fiam ez! á mire téged tanittani akarlak	Ada hi mro gulo csávo oda! upre szosz=te tut kámáv te priklyázav.

Ohaytván	Kaminelosz
Hogy soha ne lopj!	Káj má csor nikava
Soha Hárt ne tégy!	Nikava Zián ~~ná~~ mákér!
Istentelen ne légy!	Didévleszkero má ács!
Hanem!	Uvá!
A' mit tudsz hogy én* ditsértem, azt te is ditserd!	Szo kánesz, káj me ázsárdgyom, oda uli tu ázsarde!
A' mi ben en örvendezék, te is abban örvenderz!	Andro szoszte me loshánávasz, uli tu loshán!
A' mi fedig utáltam, te is utáljad	Szo paho me láxvakérdgyom, uli tu láxvakér!
Ugy fogsz találni lelki boldogságot	avka rodeha vodgyákero gérifen.
Ha tehát te ezeknek engedel meszedni fogsz	Te áddá tu odolenge kándeha

*az igazságban

Én is könnyebben meghaloh,	Uli me lásztneder méráva
Te is boldogabb lészesz	Uli tu báchtáleder aveha."
Ha fedig ezeket meg veted	Te paho odolen csiverdeha
Ön magadnak tészesz Hárt	Tuke pesztee kereha Zián
Elly tehát sok esztendőlig!	Gysiv áddá but bershenge!
Légy egésséges! mindenkor!	Ács szászto csivászte!
És őrizd magadat minden gonosztul	The áráh tut szávore Zianesztár!

Mutató

Tábla

#.

Mutató Tábla

Előjáró
's bévezető Értekezések.

I Szakasz.

A' Szigán szavaknak helyes olva=
=sásáról, kimondásokról, és irásokról — 3.

I. S.
A' Szigán Nyelv Betűinek
Számáról. — 3.

II. S.
A' Szigán Nyelv Betűinek
világositó Példáiról. — 4.

III. S.
A' Szavaknak irásáról. — 5.

IV. S.
A' Szavaknak Kimondásáról. 6.

V. S.
Némelly Szavaknak tulajdon
=ságirol. — 7.

Lap. II.

Második Szakasz á' Nevekről

9. VI §.
Mind á Magában, mind á Mással=érthetőkről.

9. VII §.
A' Férfi, és Asszonyi Nem Jelének megkülömböztetése Hipótolásárol.

9. VIII §.
Nemelly Nem' Külömböztető Formákról

11. IX. §.
A' Mássalérthetők Nembéli formájokról.

12. X §.
A' Részesülők /: Participia :/ és Megkitsinyétett Szavak, /: Diminutiva :/ Formáirol.

13. Első Rész

III

A' Nevekről

Lap.

és Azok Ejtegetésiről, /: Decli=nátiorul. :/ 14.

I Szakasz
A' Mágában érthetőkről

XI. §.
Az Ejtegetésnek I.ő Formá=járol. 14.

XII. §.
Az I.ő Ejtegetésnek Férfinemre szolgáló példája. 15.

I Jegyzés 15.
II. — 16.
III — 17.
IV — 18.
V — —
VI — 19.
VII — 20.

Ejtegetésbeli gyakorlás
I. á' nevező esetre nézve
II á' nemző — — 22

Lap. IV.

23. III az adakozó esetre nézve

24. IV á vadolo esetre nézve

25. V. á szóllitó esetre —

— VI á Ragadozó esetre —

26. VII á esatlo esetre —

Második Szakasz

Á Mássalérthetőkről

XIII. §.

27. Á Mássalérthetőknek magános Ejtegetésiről, á Férfi Nemre nézve

XIV. §.

28. Á Mássalérthetőknek Substantivum /: Magábanérthető :/ Mellett való ejtegetésiről.

Harmadik szakasz

28. Azon Magábanérthető Szavaknak ejtegetésiről, á Mellyek az Assonyi Nemhez tartozandók

XV. §.

29. Á IIik Ejtegetésnek formájárol

XVI. §. V. Lap.

Á IIik Ejtegetesnek Assonyi Nemet illető pél dájárol. 29.

I Jegyzés 30.

II — 31.

III — —

XVII §.

Az Assonyi Nemhez tartozandó Mássalérthetőknek Magános Ejtegetésiről 32

XVIII §.

Á Mássalérthetőknek Substantivum Mellett való ejtegetésiről. 32

Második Rész

Á Névmássairol. /: Pronomenekről :/ 33.

XIX §.

Á Névmássainak számairol —

XX. §.

Á Személlyés, és Mutató Névmássairol 34.

Lap. VI.
36. I Jegyzes
II —
37. XXI §.
38. A' Hérdő Névmássairol
XXII §.
39. A' Visszahozo Névmássairol
Jegyzés
Az Asszonyi nemhez alkalmaztatando Visszahozó Névmássairol.
42. XXIII §.
A' Birást jelentő Névmássairol.
43. I. Jegyzés
— II —
44. III —
Személlyes Névmássainak Példái
45. A' Többi Kevert Névmássainak Példáirol.
47.

VII Lap
Második Szakasz
A' Comparatiótul, vagy is Egybe hasonlittásról
XXIV. §.
Az Egybehasonlittás megeséséről 51.
XXV. §.
Az Egybehasonlitás Szármozásáról 52.
Ennek példái 53.
XXVI §.
Az első, Középső és felső Grádics=nak Éléséről. 55.
XXVII. §.
Az Egybehasonlitás, első Közepső, és felső Grádicsainak használásáról, Név=mássa mellett. 57.
XXVIII §.
Az Egybehasonlitásrol mind á Kétnemre nézve. 58.
Harmadik szakasz.
A' Számokk külömb féle Nemeikről 59.

Lap. VIII.

XXIX. §.
59. A' Sarkalatos számokról.

XXX §.
62. A' Rendelő számokról

31. §.
66. A Határozó számokról.

32. §.
68. Az Egybefoglaló számokról.

Harmadik Rész
a'
69. Verbumokról, vagy is Igékről

I Szakasz
A' törvényes Igékről

33. §.
69. Az Igék hajtogatásanák számárol

34. §.
Az Igehajtogatásoknak módjaikról és üdeikről.
70.

35 §.
70. Az Igehajtogatás I.ő formája

IX Lap.

36. §.
Az Igehajtogatás II.ik formájárol 75.

37 §. 1.ör
Az Igehajtogatás III.ik formájárol 79.

Masodik Szakasz
A' Segéd Igékről

37. §. 2.ör
A' Szom nevezetű Igének (: vagyok :) hajtogatásárol 83.

38. §.
A' Szom Igének harmadik személly=ben való haszuálásárol 88.

39. §.
A' Scháj Segéd Ige tagotská=rol (: hat hes :) 90.

40. §.
A' náshti Segéd szótagotskárol 92.

41. §.
A' Humte Segéd szórul, Kell. 93.

Lap. X

42. §.

95. A' Náhumte Segédszórul, nem kell.

Harmadik szakasz

96. A' Szenvedő Igékről

43. §.

96. A' Szenvedő Igék hajtogatásinak megesé=séről

Negyedik szakasz

99. A Személly nélkül való Igékről

44. §.

99. A' Dukál /fáj:/ Nevezetü Igéről

45. §.

101. A' Láv igének /: meglepem :/ harma=dik személlyeről.

Ötödik szakasz

A' Közép Igékről

46. §.

102 A szom fáshlo szom szuto /fekszem 's nyugszom:/ Igékről.

XI Lap.

47. §.

A' szom terdo /: álloh :/ Igéről 103.

48. §.

A' szom beshto /: ülök /Igéről 104.

Negyedik Rész

A' Paxticipium okról, vagy is Részesü=lökről. 105

49. §.

Az Igék I Formájának Rész=sülöiről. 105.

50. §.

A' II^ik Igehajtogatásinak Részesü=löiről 107.

51. §.

A' III^ik Igehajtogatásnak Rész=sülöiről 109.

Ötödik Rész

A' Bepositiokról, vagy is elöl's utoljáró szavakról. 110

52. §.

A' Közönsegy föregulákról 110

Lap XII

53. D.
Az Angál elöw elöwe szórul. 112.

54. D.
Ahdro, ban, ben, ba be. 113.

55. D.
Andxál ből bül; bol, búl. 113

56. D.
Hia, Kio Kie. nál, nél; lá le, hoz, hez; ánk, átok. 114

57. D.
Mamuj általellenben. 115.

58. D.
Pál. után, által, szerént, mellett. 115.

59. D.
Máshkár Közöw 116.

Pásh

60. D.
Pásh mellett. XIII Lap 116

70. D.
Páshál Hörül 117.

71. D.
Prál on, en, in. 117

72. D.
Pro, pre, rá, re. 118

73. D.
Upre pro, upre pre, hegybe fölibe 118.

74. D.
Prekál, Keresztül által 119.

75. D.
Tél alatt 119

XIV. Lap

76. §.
Vásh ért, miatt. 120

77. §.
Uzo, uza, uze. Hoz, hez, nál, nél. 120

78. §.
Upre. rá, re. 121.

79. §.
Uzs. ig. 122

80. §.
Bi. nélkül 122

Hatodik Rész

A Conjunctiokrul, vagy is Egybefoglaló szavakról. 123

81. §.
Azoknak Külömbségekről, és nevezetekről. 124

XV. Lap

Hetedik Rész

Az Interjectiorul, vagy is közbevetőkről. 129.

82. §.
Azoknak Külömbségekről 129.

Nyolczadik Rész

Az Adverbiumokrol, vagy is Határozokról.

83. §.
I. A' helyet jelentőkről 130
II Időt jelentőkről 132
III Minémüseget 's. környülállást jelentőkről 133.

I^ső Toldalék

[redacted]

á Syntaxis regulairol

Syntaxis.

I. Jegyzés

A' ben, és pen, Magában érthető nevekről — I.

II

A' Gérő kimenetelű Magában és Mással érthető nevekről — III.

III.

A' Nemző, és Nevező esetek Ero Végzéseinek Különböztetéséről. — III

IV.

Az Adjectivumok éjtegetéséről á Magában érthető Nevek mellett — IV.

V.

Az l. d. n. és t betűk lágyitá=sárol. — V.

VI.

A' Mássalérthetők éjtegetésiről, az assonyi nemben való Substantivumok mellett — V.

VII. Jegyzés.

A' Nem' Különböztető Nevmás=sairol — — VI.

VIII.

A' bizást jelentő Névmássairol. VII.

Egybehasonlitás.

I.ő Jegyzés

A' hármas grádicsonyok lágyi=tásárol — — — — VII.

II.

Az Adjectivumok Egybehasonli=tása á Substantivumok mellett — VIII.

Az Igékről

I. Jegyzés

Az Igék kimeneteleiről — IX

II.

Az Igék meykülönböztetéséről IX.

III.

Az óváu végzetű, kezdő, éjkő=zép Igékről. — — X.

IV.
Az áráv végzesű Igékről — XI.
V.
A Hezdő, és Hőzéj Igék óváv végzesinek elváltoztatásáról — XI
VI
Az Ismételő, és gyakorló Igék Származásáról — XI
VII
A' Jövendő idő Származásáról. XII
VIII.
Az Alig múltt Idő Származásáról XII
IX
Az egésszen elmultt idő Szár„ mozásáról — XIII
X.
A' Regen elmultt idő Származásáról XIII
XI
A' Foglaló Mód Származásáról XIII
XII.
A' parautsoló Mód Származásáról XIII

XIII.
Az ohajtó Mód Alig multt ide„ =jéről — — — XIV.
XIV
Az ohajtó Mód régen multt idejéről — — — XIV.
XV.
A' határozatlan Mód idein ek Származásirol — — XIV.
Iő Eszrevétel — XV.
II. —— XVI.
III —— — XVI.
IV —— — XVII.
XVI.
A' Jelen való Részesülő formá„ =jának Származásáról — XVIII.
XVII.
Az elmultt Részesülő formájá„ =nak eredetéről — — XIX.
XVIII.
A' Parautsoló Mód formainak példáirol. — — XIX

XIX.
Az elmultt idők formái,
:nak példáirol — — XXI
XX.
A' Szom segéd igéről — XXII.

Elöl utoljárok

XXI
Nevezetesen á pro, pre szórul,
(:rá, re.:) — — XXIII

Határozo

XXII
Nevezetesen á ná, és má sza,
vakról. — — — XXIV.

II. Toldalék.

A' Hilentz darab Czigán levélről

Jékto lil — — I
Első levél — — II.

Dujto lil — — . III.
Második levél — — . V.
Irito lil — — — VI.
Harmadik level — — — VIII
Schtárto lil . — — IX.
Négyedik levél — — — XI.
Pángysto lil — — — XII.
Ötödik levél. . — — XIII.
Schóvto lil — — — XV.
Hatodik levél — — — XVI
Eftáto lil — — — XVII.
Hetedik levél — — — XVIII.
Ohtáto lil — — — XIX
Nyolszadik levél — — — XIX
Ennyáto lil — — — XX.
Hilentzedik levél — — — XXII.

III Toldalék

XXII

A hat darab origán ej Magyar köz beszélge tésről.

Jéktó vákériben
Első beszéd - - - I.
Dujtó vákériben
Második - - - - IV.
Irító vákériben
Harmadik - - - VIII.
Schtárto vákériben
Negyedik - - - XIII.
Pángystó vákériben
Ötodik - - - - XVII
Schóvtó vákériben
Hatodik beszéd - - XXIII.

Vége